

Opinnäytetyö (AMK)

Sairaanhoitajakoulutus

2017

Raiko Matias, Rantanen Emmi, Väkiparta Carolin

NUORTEN TOIVEITA SEKSUAALIKASVATUKSESTA

- Kirjallisuuskatsaus

Raiko Matias, Rantanen Emmi ja Väkiparta Carolin

NUORTEN TOIVEITA SEKSUAALIKASVATUKSESTA

- Kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli koota yhteen aikaisempien tutkimusten tuloksissa ilmenneitä nuorten toiveita seksuaalikasvatuksesta. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää nuoriin kohdistuvaa seksuaalikasvatusta ja tuoda nuorten ääni kuuluviin. Opinnäytetyö toteutettiin osana ED-DIS2-projektia, jonka tavoitteena on kehittää seksuaalikasvatuksen e-oppimisalusta yläasteille.

Opinnäytetyöhön analysoitiin 17 aiheeseen liittyvää tutkimusta, joista kävi ilmi nuorten omia toiveita seksuaalikasvatuksesta. Analysoitavat tutkimukset löydettiin Cinahl-, Medic-, Pubmed- ja Eric- tietokannoista sekä manuaalisen haun avulla. Analysoidut tutkimukset olivat Suomesta, Yhdysvalloista, Iso-Britanniasta, Australiasta, Skotlannista sekä Uudesta-Seelannista. Tutkimus toteutettiin mukaillen systemaattista kirjallisuuskatsausta ja aineisto analysoitiin induktiivisella sisällyönanalyysillä. Tutkimuksen tulokset ovat yleistettävissä länsimaisen nuoren toiveisiin seksuaalikasvatuksesta.

Nuorten toiveet liittyivät seksuaalikasvatuksen sisältöön, kanaviin ja niiden ominaisuuksiin, menetelmiin sekä oppimisympäristöön. Nuoret toivovat, että seksuaalikasvatusta olisi enemmän ja että se alkaisi aikaisemmin. Sisällön haluttiin olevan monipuolista ja eniten keskustelua toivottiin ihmissuhteista, ehkäisystä ja seksistä. Nuoret kaipasivat konkreettisia havainnollistamisvälineitä sekä opetusta, joka kohtasi heidän omien elämäntilanteidensa kanssa. Nuoret olivat kiinnostuneita myös seksuaalisuudesta, sukupuolitaudeista, raskaudesta ja perheen perustamisesta, murrosiästä sekä seksuaaliterveyspalveluista. Opetusmenetelmien toivottiin olevan vaihtelevia ja interaktiivisia. Seksuaalisuus koettiin intiimiksi aiheeksi ja seksuaalikasvatuksessa toivottiin pidettävän huolta anonymiteetistä ja turvallisesta oppimisympäristöstä. Seksuaalikasvattaja ei saanut olla tuomitseva tai huumorintajuton. Nuoren lähipiiriin sekä ulkopuolisen ammattilaisen tarjoaman seksuaalikasvatuksen lisäksi nuoret saivat vastauksia mieltään askarruttaviin kysymyksiin Internetistä.

Mielekäs seksuaalikasvatus parantaa nuorten seksuaaliterveyttä ja siihen liittyviä tietoja. Ottamalla nuoret mukaan seksuaalikasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, saadaan opetus tavoittamaan mahdollisimman monet erilaiset oppijat. Opinnäytetyö tuotti pohjatietoa ED-DIS2-hankkeelle. Nuorten toiveita voidaan käyttää pohjana esimerkiksi erilaisten aihealueiden ja oppimisympäristöjen luomisessa. Opinnäytetyön pohjalta on myös mahdollista toteuttaa esimerkiksi seksuaaliterveyden teemapäivä toiminnallisena tutkimuksena.

ASIASANAT:Seksuaalikasvatus, nuoret, seksuaaliopetus, seksuaaliterveys

Raiko Matias, Rantanen Emmi ja Väkiparta Carolin

ADOLESCENTS' WISHES ON SEXUAL EDUCATION

- Literature review

The subject of the thesis was chosen because of its relevance and the interest of the authors. The purpose of the thesis was to bring together young people's wishes from sexual education in the results of previous studies. The aim of the thesis is to develop sexual education for young people and to make the voice of the youngsters heard. The thesis was carried out as part of the EDDIS2 project, which aims to develop the e-learning platform for sexual education in junior high schools.

The thesis involved analyzing 17 related researches that revealed young people's own wishes for sexual enhancement. Studies were from Finland, United States, United Kingdom, Australia, Scotland and New Zealand. Analyzable studies were found in Cinahl, Medic, Pubmed and Eric databases and manual search. The study was carried out in accordance with a systematic literature review and the material was analyzed by inductive content analysis.

The wishes of young people related to the content, channel, methods and learning environment of sexual education. Young people wish that they would get more sexual education and that it would begin earlier. They wanted content to be versatile and most of the discussion was hoped for in human relationships, contraception and sex. Young people longed for concrete visualization tools and teaching that faced their own life situations. Young people were also interested in sexuality, STD's, pregnancy, puberty and sexual health services. The teaching methods were expected to be varied and interactive. Sexuality was felt as an intimate theme and in sexual education, it was hoped that the anonymity and a safe learning environment would be maintained. In addition to the sexual orientation provided by the youngsters closest and the outside professional, young people were given answers on their questions on the Internet.

Pleasant sexual education improves young people's sexual health and knowledge related to that. By involving young people in the design, implementation and evaluation of the sexual education, the teaching could reach as many different learners as possible. This thesis produced basic information for the EDDIS2-project. Young people's wishes can be used as a basis for creating different themes and learning environments. Based on this thesis, there is also a possibility to implement a theme day for sexual health as a functional study.

KEYWORDS:

Sexual education, sexual counselling, adolescents, teenager, perspective

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 NUORTEN SEKSUAALISUUS	7
2.1 Seksuaaliterveys ja seksuaalioikeudet	8
2.2 Murrosiän muutokset	9
3 NUORTEN SEKSUAALIKASVATUS	11
3.1 Seksuaalikasvatuksen tavoitteet	11
3.2 Seksuaalikasvatus kouluissa	12
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMA	15
5 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTUS	16
6 TULOKSET	20
6.1 Seksuaalikasvatus – Mitä nuoret haluavat oppia?	21
6.2 Seksuaalikasvatuksen kanava – Mistä tai keneltä nuoret haluavat tietoa?	28
6.3 Seksuaalikasvatus – Millä menetelmillä nuoret haluavat oppia?	32
6.4 Oppimisympäristö – Mitä nuoret toivovat?	34
7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	37
8 POHDINTA	40
LÄHTEET	45

LIITTEET

- Liite 1. Toimeksiantosopimus
- Liite 2. Analysoidut tutkimukset

KUVIOT

Kuvio 1. Seksuaalisuuden ulottuvuudet (Greenberg ym. 1993, 5).....	7
Kuvio 2. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa (WHO 2010, 30-31).....	12
Kuvio 3. Hakuprosessin kuvaus.	18
Kuvio 4. Nuorten toiveita seksuaalikasvatuksesta.....	20
Kuvio 5. Nuorten toivomat seksuaalikasvatuksen sisällöt.....	22
Kuvio 6. Nuorten toivomat seksuaalikasvatuksen kanavat ja niiden ominaisuudet.	29
Kuvio 7. Nuorten toivomat seksuaalikasvatuksen menetelmät.	32
Kuvio 8. Nuorten toiveita seksuaalikasvatuksen oppimisympäristöstä.	35

1 JOHDANTO

Seksuaalikasvatus on viime aikoina herättänyt keskustelua ja ollut säännöllisesti esillä mediassa. Nuoret ovat viimeisten vuosikymmenten aikana saaneet enemmän vapauksia itsensä toteuttamiseen; seurustelun ja yhdyntöjen aloitusikä on laskenut ja suhtautuminen nuorten välisiin sukupuolisuhteisiin on muuttunut hyväksyvämmäksi. Seksuaalikasvatus on tehostunut ja nuorten tiedon taso seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa parantunut. (Kontula & Meriläinen 2007.) Alaikäisten raskaudet ja raskaudenkeskeytykset ovat vähentyneet, sekä klamydiatartunnat pysyneet samalla tasolla aikaisempaan verrattuna. Kuitenkin alle 20-vuotiaista raskaudenkeskeytykseen hakeutuneista naisista 12 % oli jo aikaisemmin tehty raskaudenkeskeytys. (THL 2015, Tartuntataudit Suomessa; THL 2016, Perinataalitilasto; THL 2016, Raskaudenkeskeytykset.) Terveystiedon saadessa oman oppinaineen aseman, sitä alettiin opettaa kaikilla Suomen yläasteilla syksyllä 2006 (Laki perusopetuslain muuttamisesta 2001). Seksuaalikasvatusta on tähän asti järjestetty pitkälti aikuisen näkökulmasta ja erityiseksi kehittämiskohteeksi on tunnistettu tarvelähtöisyys ja nuorten omat toiveet (HundrED 2017).

Opinnäytetyön aihe valittiin sen ajankohtaisuuden ja kiinnostavuuden vuoksi. Opinnäytetyö on osa EDDIS2-hanketta, jonka tarkoituksena on luoda e-oppimisalusta yläasteen seksuaalikasvatusta varten. Kansainvälisen projektin tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten perustietoa seksuaaliterveydestä. (Lindberg 2017.)

Tutkimuksen tarkoituksena oli koota yhteen aikaisempien tutkimusten tuloksissa ilmenneitä nuorten toiveita seksuaalikasvatuksesta. Tutkimuksen tavoitteena on kehittää nuoriin kohdistuvaa seksuaalikasvatusta ja tuoda nuorten ääni kuuluviin.

2 NUORTEN SEKSUAALISUUS

Seksuaalisuus on osa ihmistä. Se alkaa syntymästä ja loppuu kuolemaan. Seksuaalisuuden määritelmä käsittää sukupuolen, sukupuolisuhteet, sukupuoli-identiteetin, sukupuoliroolit, seksuaalisen suuntautumisen, erotiikan ja lisääntymisen. Seksuaalisuus näkyy ajatuksissa, rakkaudessa, fantasioissa, asenteissa, uskomuksissa, ihmissuhteissa ja käyttäytymisessä. Ihminen ei välttämättä koe tai ilmennä kaikkia seksuaalisuuden muotoja. (WHO 2010, 16.) Greenbergin mukaan seksuaalisuudella on neljä eri ulottuvuutta; biologinen, psyykkinen, eettinen ja kulttuurinen (Kuvio 1).

Kuvio 1. Seksuaalisuuden ulottuvuudet (Greenberg ym. 1993, 5).

2.1 Seksuaaliterveys ja seksuaalioikeudet

Seksuaaliterveydellä tarkoitetaan kokonaisvaltaista seksuaalista hyvinvoinnin tilaa, joka voidaan nähdä yhtenä ihmisen positiivisena voimavarana. Seksuaaliterveys ei ole vain sairauden puuttumista. Seksuaaliterveyden toteutuminen edellyttää kunnioittavaa asennetta seksuaalisuutta kohtaan, sekä mahdollisuutta turvallisiin ja yhdenvertaisiin seksuaalisiin kokemuksiin ja suhteisiin ilman pakottamista, syrjintää tai väkivaltaa. (WHO 2010, 16-18.) Hyvä seksuaaliterveys vaatii toteutuakseen seksuaalioikeuksien tunnistamista ja edistämistä (WAS 2014).

Maailman terveysjärjestön (WHO) mukaan Euroopassa on useita seksuaaliterveyteen liittyviä haasteita, kuten sukupuolitautilien tartunnat, ei-toivotut teiniraskaudet ja seksuaalinen väkivalta. Seksuaaliterveyden edistämisen näkökulmasta lapset ja nuoret ovat avainasemassa. Heidän tulee saada laadukasta seksuaalikasvatusta oppiakseen suhtautumaan seksuaalisuuteen positiivisesti ja vastuullisesti. Siten he voivat kasvaa tasapainoisiksi ja hyvinvoiviksi yhteiskunnan jäseniksi. (WHO 2010, 3.)

Seksuaalioikeudet ovat seksuaalisuutta koskevia ihmisoikeuksia, jotka perustuvat YK:n julistukseen ihmisoikeuksista. Seksuaalioikeuksia on määritellyt muun muassa WHO (World health organization), IPPF (International Planned Parenthood Federation) ja WAS (World association for sexual health). Yhtä ainoaa määritelmää seksuaalioikeuksille ei ole. Väestöliitto muokkasi vuonna 2015 kansainvälisistä oikeuksista erityisesti nuoria koskevat seksuaalioikeudet. Nuorilla on oikeus omaan seksuaalisuuteen, oikeus tietoon seksuaalisuudesta, oikeus suojella itseään ja tulla suojelluksi, oikeus seksuaaliterveyspalveluihin, oikeus tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen, oikeus yksityisyyteen ja oikeus vaikuttaa. (Immonen & Korhonen 2015.)

2.2 Murrosiän muutokset

Murrosikä eli puberteetti kestää normaalisti kahdesta viiteen vuotta. Sen aikana nuori käy läpi erilaisia biologisia, fysiologisia psykologisia muutoksia; hänestä tulee aikuinen. Murrosiän aikana alkaa myös sukupuolinen ja seksuaalinen kehittyminen. Hormonaaliset muutokset käynnistävät murrosiän, joka alkaa tytöillä aikaisemmin kuin pojilla. Murrosiässä tyttöjen ja poikien väliset erot ovat erityisen suuria, juuri silloin kun nuori haluaisi olla mahdollisimman samanlainen ystäviensä kanssa. (Aalberg & Siimes 2007, 16-32.)

Kivesten kasvu aloittaa pojan murrosiän. Vaikka ulkoisten murrosiän merkkien ilmaantumisjärjestys vaihtelee yksilöittäin, useimmilla pojilla murrosikä etenee samassa järjestyksessä. Samaan aikaan kivesten kasvun kanssa pojan hien haju muuttuu. Tämän jälkeen häpykarvoitus alkaa kehittyä ja penis kasvaa. Kivekset saavuttavat lopullisen mittansa yleensä 15 vuoden iässä. Pojan penis alkaa kasvaa vuotta myöhemmin kuin kivekset. (Aalberg & Siimes 2007, 37-49; Jalanko 2017.) Keskimäärin 13-14 vuoden iässä poikien ihossa tapahtuu muutoksia ja äänenmurros alkaa. Murrosiässä korkea testosteronin määrä nopeuttaa pojan lihaskasvua. Spontaanit siemensyöksyt, masturbaatio ja tahattomat erektiot voivat hämmentää useita muutoksia kokevaa poikaa. (Väestöliitto 2016.) Suuri osa pojan itsetunnosta on murrosiässä riippuvaista sukupuolielimistä ja niiden ajattelusta normaaliudesta. Poikien vertaillen sukupuolielimiään liian hidas tai nopea kehitys aiheuttaa epävarmuutta ja vähemmydentunnetta. Poikien pituuskasvun kehitys on kiihkeimmillään keskimäärin 14 vuoden iässä. (Aalberg & Siimes 2007, 18-42.)

Tyttöjen murrosiän kehitys eroaa aikataulultaan ja etenemiseltään poikien kehityksestä. Tytöillä murrosikä alkaa rintojen kehityksellä ja hyvin pian sen jälkeen seuraa häpykarvoituksen ilmaantuminen. Tytöillä pituuskasvun kiihkein vaihe on usein jo 12-vuotiaana, kaksi vuotta poikia aikaisemmin. Suomalaisten tyttöjen kuukautiset alkavat keskimäärin 13 vuoden iässä. Tyttöjen pituuskasvu kuukautisten alkamisen jälkeen riippuu niiden alkamisistä. (Aalberg & Siimes 2007, 51-61.)

Murrosiässä nuoren psyykkinen kasvu on voimakasta kehittymistä, mutta samaan aikaan kohdataan psyykkisten toimintojen taantumia. Keskimäärin nuoren psyykkinen kehitys kestää kaksi kertaa pidempään kuin fyysinen murrosikä. Nuori etsii omaa tietään ja kasvaa itsenäiseksi aikuiseksi. Autonomian saavuttaakseen nuoren pitää ratkaista ikäkauteen kuuluvat kehitykselliset tehtävät. Nuori irrottautuu lapsuuden vanhemmista ja

heidän tarjoamasta tyydytyksestä ja löytää vanhemmat uudella aikuisuuden tasolla. Toisena tehtävänä nuori jäsentää seksuaalista identiteettiään ja seksuaalisuuttaan. Ikäkauden kolmantena kehitystehtävänä nuori turvautuu ikätovereihin ja hakee heiltä apua. Murrosiän psyykkisten muutosten taustalla on nuoren tarve ottaa oma keho hallintaansa ja irtaantua vanhemmista. (Aalberg & Siimes 2007, 68.) Murrosikä on kuormittavaa aikaa sosiaalisesti, fyysisesti ja psyykkisesti. Murrosiässä tulisi kiinnittää huomiota nuorten sosiaalisiin suhteisiin, koulumenestykseen, sekä yleiseen terveyteen. Näin riskit voitaisiin huomioida paremmin ja tarjota tarvittavaa apua ajoissa. (Järvinen 2013.)

Vuorovaikutussuhteet koetaan nuoruudessa ensin fantasioina ja nuoret tutustuvat muutuneeseen ruumiiseensa esimerkiksi masturbaation avulla. Nuorten ensimmäiset seurustelut sisältävät aineksia lapsuuden aikaisista rakkauksista ja rakastamisen kokemuksista. Seurustelun avulla he etsivät omaa itseään ja tunnemaailmaansa. Nuoret liittävät ensimmäisen yhdynnän monesti vakituisiksi koettuihin seurustelusuhteisiin. Seksuaalisessa kanssakäymisessä on alussa keskeistä sukupuolinen hyväily, joka edeltää ensimmäistä yhdyntää. (Aalberg & Siimes 2007, 197-207.)

3 NUORTEN SEKSUAALIKASVATUS

Seksuaalikasvatus voidaan määritellä olevan ikään nähden sopiva ja kulttuurillisesti merkityksellinen tapa kertoa seksistä ja suhteista esittämällä paikkansapitävää, realistista ja ei-tuomitsevaa tietoa. Seksuaalikasvatus antaa valmiuksia kehittää seksuaalisuuteen liittyviä päätöksenteko-, viestintä- ja riskientorjuntataitoja. (IPPF 2010.) Seksuaalikasvatus alkaa varhaislapsuudesta ja jatkuu läpi elämän. Tärkeintä seksuaalikasvatus on lapsuudessa ja nuoruudessa, jossa sen tarkoituksena on tukea ja suojella seksuaalista kehitystä. (WHO 2010, 19.)

3.1 Seksuaalikasvatuksen tavoitteet

Seksuaalikasvatuksen tavoitteena on edistää avointa ja suvaitsevaa ilmapiiriä, sekä antaa nuorille seksuaalisuuteen liittyvää tietoa ihmiskehosta ja sen muutoksista. Nuorille tulee tarjota tietoa, jonka perusteella he voivat tehdä vastuullisia päätöksiä ja käsitellä seksuaalisuuden sekä parisuhteen kaikkia näkökulmia. Kokonaisvaltaisessa seksuaalikasvatuksessa pyritään siihen, että nuoret voivat kokea seksuaalisuuden positiivisena ja mielihyvää tuottavana asiana ja osaavat muodostaa kunnioittavia ja tasa-arvioisia suhteita. Nuorille annetaan ajantasaista tietoa neuvonta- ja terveydenhuoltopalveluista, joita he voivat käyttää seksuaalisuuteen ja seksuaaliterveyteen liittyvissä ongelmissa. (WHO 2010, 17.)

Maailman terveysjärjestö on laatinut Euroopalle seksuaalikasvatuksen standardit, joiden mukaan seksuaalikasvatuksessa tulisi ottaa huomioon seitsemän piirrettä (Kuvio 2).

1. Nuoret tulee ottaa järjestelmällisesti mukaan seksuaalikasvatuksen järjestämiseen, toteuttamiseen ja arviointiin.
2. Seksuaalikasvatuksen tulee olla interaktiivista, jotta se vastaa erilaisia oppimistapoja ja vaikuttaa nuorten kaikkiin aisteihin.
3. Seksuaalikasvatuksen tulee olla jatkuvaa ja muuttua nuorten kehitysvaiheiden mukaisesti.
4. Luonteeltaan seksuaalikasvatus on monialaista. Koulussa seksuaalisuutta tulee käsitellä yli ainerajojen ja apuna voidaan käyttää erilaisia terveysalan toimintoja.
5. Seksuaalikasvatuksen tulee olla tilannelähtöistä ja sen tulee ottaa huomioon nuorten tarpeet.
6. Seksuaalikasvatusta tulee toteuttaa yhteistyössä vanhempien ja yhteisön kanssa.
7. Sukupuolten erilaiset tarpeet ja ongelmat tulee ottaa huomioon.

Kuvio 2. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa (WHO 2010, 30-31).

Seksuaalikasvatus voidaan ymmärtää pääkäsitteeksi seksuaaliopetukselle, -neuvonnalle ja -valistukselle. Seksuaaliopetus pohjautuu opetussuunnitelmaan ja tarkoittaa ryhmäkohtaista seksuaaliasioiden käsittelyä, jossa tiedot kertyvät jo aikaisemmin opitun tiedon päälle. Seksuaalineuvonta taas tarkoittaa henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa tapahtuvaa ammatillista neuvontaa, jossa käsitellään nuoren esittämiä kysymyksiä ja ongelmia seksuaalisuuteen liittyen. Joukkoviestinnän avulla annetaan yksisuuntaista seksuaalivalistusta, joka tavoittaa suuren määrän nuoria. Seksuaalivalistukseen ei sisälly vuorovaikutuksellista toimintaa. Yksikään seksuaalikasvatuksen muodoista ei välttämättä ole yksinään riittävä, vaan niitä tulisi käyttää yhteistyössä tukemaan toisiaan. (Nummelin 2000.)

3.2 Seksuaalikasvatus kouluissa

Vuosituhanen alussa terveystieteen asema vahvistui, kun terveystieto sai oman opintoaineen aseman uuden perusopetuslain myötä (Laki perusopetuslain muuttamisesta 2001). Syksyllä 2006 jokaisessa koulussa aloitettiin terveystiedon opetus 7.-9. vuosiluokilla. Seksuaaliterveys eli ihmissuhteet ja seksuaalisuus sekä sen arvot ja normit esi-

tetään terveystiedon keskeisenä sisältönä. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004.) Terveystiedon tavoitteena on muun muassa ohjata oppilasta kehittämään itsetuntoaan ja valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissaan, ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä, sekä tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014).

Kosketus-materiaali on luotu opettajien työvälineeksi ja tarkoitettu hyödynnettäväksi erityisesti 7.-9. -luokilla annettavan seksuaaliterveysopetuksen tueksi. Kosketus-materiaali käsittää seksuaaliopetuksen tuntisuunnitelmat aihealueittain 21 oppitunnille. Opetuksessa painotetaan oppilaslähtöisyyttä, toiminnallisuutta ja että oppitunneilla käsiteltävät asiat kohtaavat nuorten arkielämän kanssa. Materiaalin suunnittelussa on huomioitu terveystieto-oppiaineen tavoitteet ja sisällöt. (Liinamo ym. 2015.)

Kouluterveyskysely tuottaa laaja-alaista seurantatietoa lasten ja nuorten terveydestä, hyvinvoinnista, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta, avun saannista sekä palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta. Kouluterveyskyselyjä on toteutettu Suomessa valtakunnallisella tasolla vuodesta 1996 alkaen. Vuonna 2017 kouluterveyskyselyyn vastaa peruskoulujen 4. ja 5. luokkien oppilaat ja heidän huoltajansa, peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukioden 1. ja 2. vuoden opiskelijat ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Kouluterveyskyselyn tuloksia hyödynnetään koulu yhteisöjen hyvinvoinnin edistämiseksi, terveystiedon opetuksessa, opiskeluhuoltotyössä, hyvinvointijohtamisessa sekä erilaisten politiikkaohjelmien ja lakien toimeenpanon arvioinnissa ja seurannassa. (THL 2017, Kouluterveyskysely.)

Kouluterveyskyselyssä nuorten seksuaaliterveys -aihealueeseen on koottu yhteen tuloksia nuorten seksuaalisesta käyttäytymisestä, seksuaalisen häirinnän ja väkivallan kokemuksista, sekä ehkäisymenetelmien käytöstä. Tulokset ovat saatavilla 8. ja 9. luokkien oppilaista, sekä lukion että ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolittain ja oppilaitostyyppittäin. (THL 2017, Seksuaaliterveys.)

Vuonna 2015 tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista 18,2 prosenttia oli ollut sukupuoliyhdyntänsä. Lukion 1. ja 2. vuoden oppilaista sukupuoliyhdyntänsä olleiden osuus oli 37,8 prosenttia ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden oppilaiden 60 prosenttia. Vuosina 2000 - 2015 yhdynnässä olleiden 8.-9.-luokkalaisten osuus väheni noin viidellä prosenttiyksiköllä ja lukiolaisten noin neljällä

prosenttiyksiköllä. Ammatillisista oppilaitoksista vertailukelpoista tietoa on kerätty vuodesta 2008 alkaen. Myös ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden sukupuoliyhdyntäessä olleiden osuus väheni vuosina 2008-2015 noin kolmella prosenttiyksiköllä. (THL 2015, Tilastotietoja suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista.)

Toinen seksuaaliterveys -aihealueen indikaattori mittaa nuorten seksuaalisen väkivallan kokemuksia. Ensimmäiset tulokset seksuaalisesta häirinnästä ja -väkivallasta kerättiin vuonna 2013, jolloin peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista 14,2 prosenttia oli kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti. Lukion 1. ja 2. vuoden oppilaista seksuaalista väkivaltaa kokeneiden osuus oli vuonna 2013 15,6 prosenttia ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden oppilaiden 20,8 prosenttia. Vuosina 2013-2015 seksuaalista väkivaltaa kokeneiden osuus laski kaikissa oppilaitostyypeissä viidestä seitsemään prosenttiyksiköä. (THL 2015, Tilastotietoja suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista.)

Vuoden 2015 kouluterveyskysely osoittaa, että kondomi oli suosituin ehkäisymenetelmä poikien keskuudessa. Reilu kolmannes yläkoulun tytöistä ja yli puolet lukioikäisistä tytöistä käytti viimeisimmässä yhdynnässä ehkäisypillereitä, ehkäisyrengasta tai -laastaria. Melkein puolet yläkoulun tytöistä ja noin neljännes yläkoulun pojista ei käyttänyt viimeisimmässä yhdynnässä mitään ehkäisyä. Noin kolmannes lukioikäisistä ei käyttänyt ehkäisyä viimeisimmässä yhdynnässä. Alle puolelle oli tarjottu ilmainen kondomi koulussa saman lukuvuoden aikana ja näistä kolme neljästä oli saanut samalla opastusta kondomin käyttöön. Peruskoulun oppilaista kondomien hankkimisen koki helpoksi melkein puolet, lukiolaisista yli puolet ja ammatillisen oppilaitoksen oppilaista yli kaksi kolmas osaa. (THL 2015, Kouluterveyskysely.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli koota yhteen aikaisempien tutkimusten tuloksissa ilmenneitä nuorten toiveita seksuaalikasvatuksesta. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää nuoriin kohdistuvaa seksuaalikasvatusta ja saada nuorten ääni kuuluviin.

Tutkimusongelma:

1. Millaista seksuaalikasvatusta nuoret itse haluavat?

5 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTUS

Media ja internet ovat tänä päivänä suuressa roolissa nuorten elämässä seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa (THL 2014). Näin ollen myös seksuaalikasvatuksen merkeissä nuoria kannattaakin lähestyä heille tutussa ympäristössä - internetissä. Seksuaalikasvatuksesta saadaan mielekästä ja kiinnostavaa, kun nuoret saavat itse vaikuttaa siihen.

Suomi on ollut seksuaaliopetuksen edelläkävijä jo pitkään. Seksuaalikasvatusta on Suomessa lähtenyt edistämään esimerkiksi HundrED -hanke, joka on mukana Suomen itänaïssyyden satavuotisjuhlavuoden ohjelmassa vuonna 2017. Suomessa HundrED järjestää 100 kouluprojektia ja -kokeilua, joiden avulla voidaan kehittää koulua ja opetusta. "Nuoret mukana seksuaalikasvatuksen suunnittelussa" -projektin tavoitteena on kytkeä nuoret mukaan uudentyyppisen seksuaalikasvatusmallin suunnitteluun ja toteuttamiseen. Yläkoulujen nuoret kokoavat yhteistyössä Väestöliiton ja Pirkanmaan Setan asiantuntijoiden kanssa heitä itseään kiinnostavat seksuaalikasvatuksen aiheet ja sisällöt omista tarpeistaan lähtien. Uusi positiivinen seksuaalikasvatusmalli vähentää nuoren tarvetta etsiä tietoa kilpailevista ja epävirallisista kasvatuslähteistä. (HundrED 2017.)

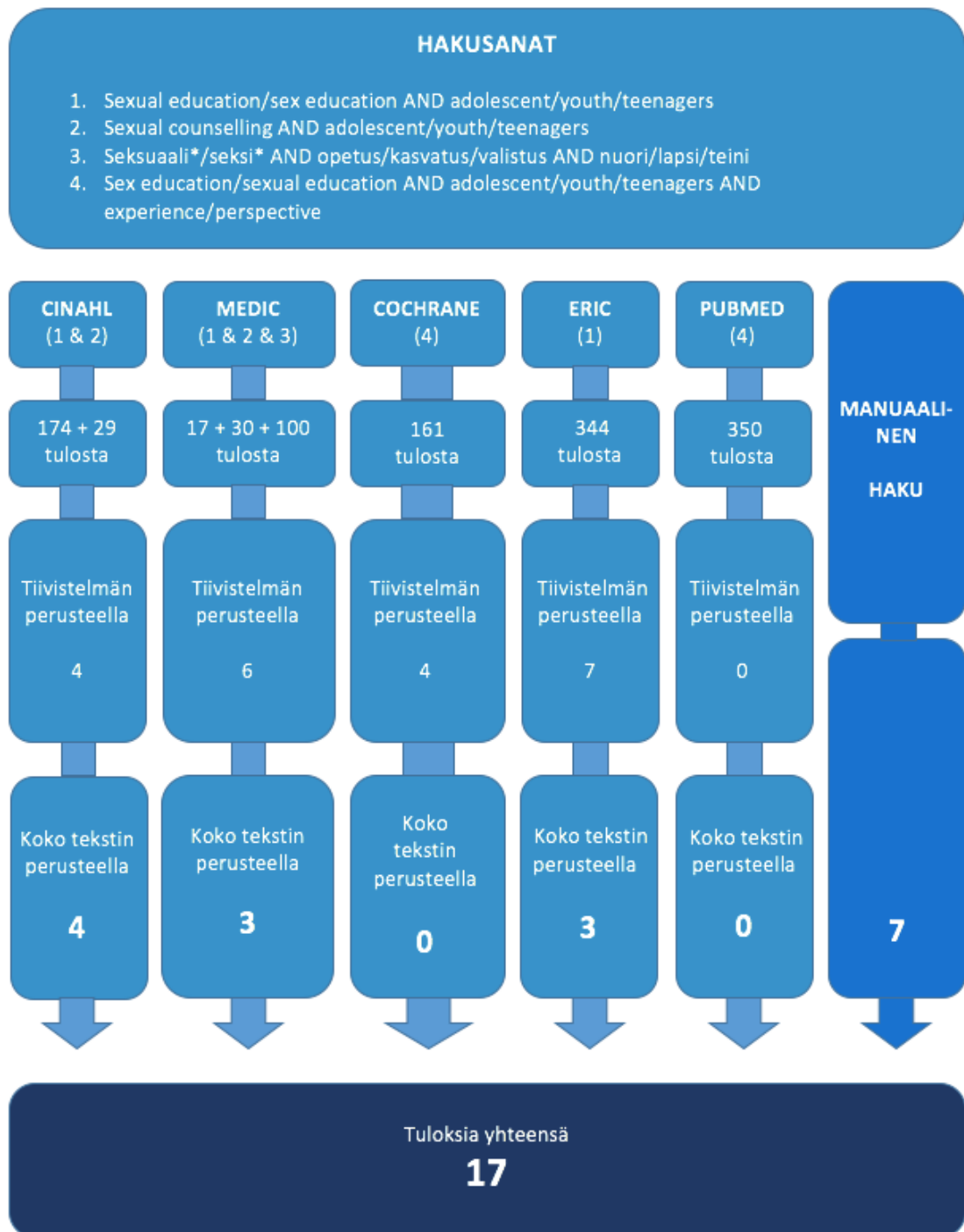
Opinnäytetyö toteutettiin osana EDDIS-projektia, jonka tavoitteena on kehittää seksuaalikasvatuksen e-oppimisalusta yläasteille. EDDIS-hankkeeseen kuuluu viisi Euroopan maata; Suomi, Alankomaat, Liettua, Kreikka ja Portugali. Projektissa yhdistyy erilaisia kulttuuri- ja uskontoryhmiä. EDDIS-alusta luodaan ensin yläkoululle ja myöhemmin alakoululle. Projektin tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten seksuaaliterveyden perustietoa ja tunnistaa nuorten omat tarpeet seksuaalikasvatukselle. Opetuksesta saadaan mielekästä, kiinnostavaa ja vuorovaikutteista, kun oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon opetusmateriaalin suunnittelussa. (Lindberg 2017.) Opinnäytetyön toimeksiantosopimus (Liite 1) hyväksyttiin 31.3.2017.

Opinnäytetyö toteutettiin soveltaen systemaattista kirjallisuuskatsausta, joka on toinen kirjallisuuskatsauksen perustyypeistä kuvailevan kirjallisuuskatsauksen ohella. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tiivistää valitun aihepiirin aikaisempien tutkimuksien olennaiset tiedot ja nostaa esille tulosten kannalta mielenkiintoisia aiheita. Kirjallisuuskatsaus perustuu laadittuun tutkimussuunnitelmaan ja on toistettavissa noudattaen tieteellisen tutkimuksen periaatteita. Aikaisempien tutkimusten yhtenevät teemat kootaan kirjallisuuskatsauksessa selkeäksi kokonaisuudeksi, joka on helposti käytäntöön sovellettavissa. (Salminen 2011.)

Tutkimuksia haettiin Cinahl-, Medic-, Cochrane-, Ovid-, Pubmed- ja Eric-tietokannoista. Näiden lisäksi löydettiin manuaalisesti lähteitä Google Scholar-palvelusta, aikaisempien tutkimusten lähdeluetteloista, Vaski- ja Turun ammattikorkeakoulun kirjastosta ja vapaa-sanahauulla Googlesta.

Haku rajattiin enintään kymmenen vuotta vanhoihin tutkimuksiin (2007-2017). Kielirajukseen käytettiin suomen ja englannin kieltä. Maantieteellisesti haku kohdistettiin Eurooppaan, Pohjois-Amerikkaan, Kanadaan, Australiaan ja Uuteen-Seelantiin. Tutkimuksia valittiin vain länsimaisista valtioista. Tutkimuksen laadulle valittiin alarajaksi vähintään pro gradu -taso. Analysoitavaksi valittiin vain tutkimuksia, joissa oli nuorten omia mielipiteitä. Nuoriksi määriteltiin 13-18 -vuotiaat. Jokaisessa valitussa tutkimuksessa valtaosa tutkittavista oli edellä mainitun ikäisiä.

Hakusanoina käytettiin sex education, sexual education, sexual counselling, adolescent, youth ja teenager. Lisäksi tarpeen mukaan käytettiin sanoja opinion, experience ja point of view tarkentamaan ja supistamaan liian suurta tulospäättelyä. Medic tietokantaan tehtiin myös suomenkielinen haku käyttäen hakusanoja seksuaali*, seksi*, opetus, kasvatus, valistus, nuori, lapsi ja teini. (Kuvio 3.) Analysoitavia tutkimuksia löydettiin 17 kappaletta (Liite 2).

Kuvio 3. Hakuprosessin kuvaus.

Opinnäytetyön tulososiossa käytetään induktiivista sisällönanalyysiä. Aineistolähtöisen eli induktiivisen sisällönanalyysin tavoitteena on luoda selkeä sanallinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95-97) Teemoittelulla tarkoitetaan laadullisen aineiston ryhmittelyä ja pilkkomista erilaisiin aihepiireihin. Alustavan luokittelun jälkeen

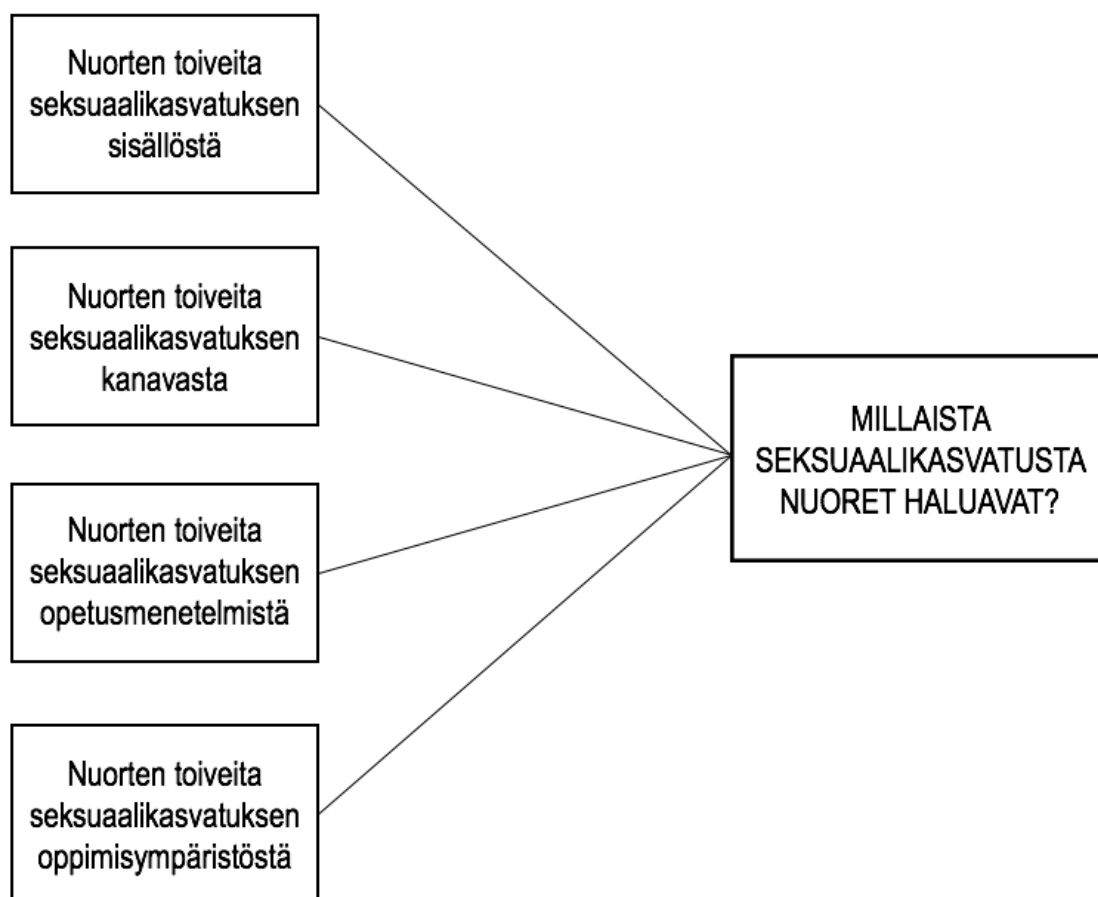
aineistosta nousee esille erilaisia teemoja. (Eskola & Suoranta 2005, 152-154.) Aineisto käytiin läpi teemoittelun avulla.

Teemoittelu aloitettiin aineistoon tutustumalla. Luotettavuuden parantamiseksi kaikki kirjoittajat tutustuivat jokaiseen analysoitavaksi valittuun tutkimukseen. Toisella lukukerralla aineistoista alleviivattiin nuorten esittämät toiveet, jotka vastasivat tutkimuskysymykseen "Millaista seksuaalikasvatusta nuoret itse haluavat?". Kun tutkimukset oli alleviivattu, poimitut lainaukset siirrettiin manuaalisesti sähköiseen muotoon, jonka jälkeen ne numeroitiin sekä lisättiin jokaiselle lainaukselle lähdeviite. Suoria lainauksia oli yhteensä 532 kappaletta. Suoralla lainauksella tarkoitetaan ajatuskokonaisuutta, joka voi sisältää useampia yksittäisiä toiveita. Esimerkiksi Laakson (2008) tutkimuksesta poimittiin lause: "halusta tietää enemmän seksin suorittamisesta ja siitä, miten esimerkiksi yhdyntä etenee". Jokainen lainaus pelkistettiin yksinkertaisempaan muotoon ja pelkistykset käännettiin tarvittaessa suomen kielelle. Edellä mainittu lainaus pelkistettiin "seksin suorittaminen" ja "yhdyntä eteneminen". Tekstinkäsittelyohjelmassa suorista lainauksista ja niiden pelkistyksistä etsittiin yhteneväisyyksiä ja erilaisuuksia, jonka jälkeen ne värikoodattiin alaluokiksi. Tämän jälkeen alaluokista koottiin yläluokkia, jotka koottiin vielä pääluokiksi. "Seksin suorittaminen" ja "yhdyntä eteneminen" -pelkistykset värikoodattiin kummatkin punaisella värillä. Punaisella koodatut lainaukset ja pelkistykset muodostivat alaluokan: "Miten harrastaa seksiä?", joka muodosti yhdessä "Nautinto"-, "Yhdyntätekniikat"-, "Ongelmat" -alaluokkien kanssa yläluokan: "Seksi". "Seksi" -yläluokka lukeutui mukaan pääluokkaan seksuaalikasvatuksen sisältö. Kaikista alaluokista ei muodostunut yläluokkia, vaan ne koottiin suoraan pääluokiksi. Pääluokiksi nousivat seksuaalikasvatuksen sisältö, seksuaalikasvatuksen kanava ja sen ominaisuudet, seksuaalikasvatuksen opetusmenetelmät ja seksuaalikasvatuksen ilmapiiri.

Opinnäytetyön teko aloitettiin tammikuussa 2017. Työ raportoitiin ja esitettiin ammattikorkeakoulun ohjeiden mukaisesti. Opinnäytetyö esitettiin 19. toukokuuta 2017 Turun Ammattikorkeakoulussa Salon toimipisteessä. Valmis opinnäytetyö toimitettiin EDDIS-hankkeen yhteyshenkilölle Elina Lindbergille sekä Theseus-palveluun.

6 TULOKSET

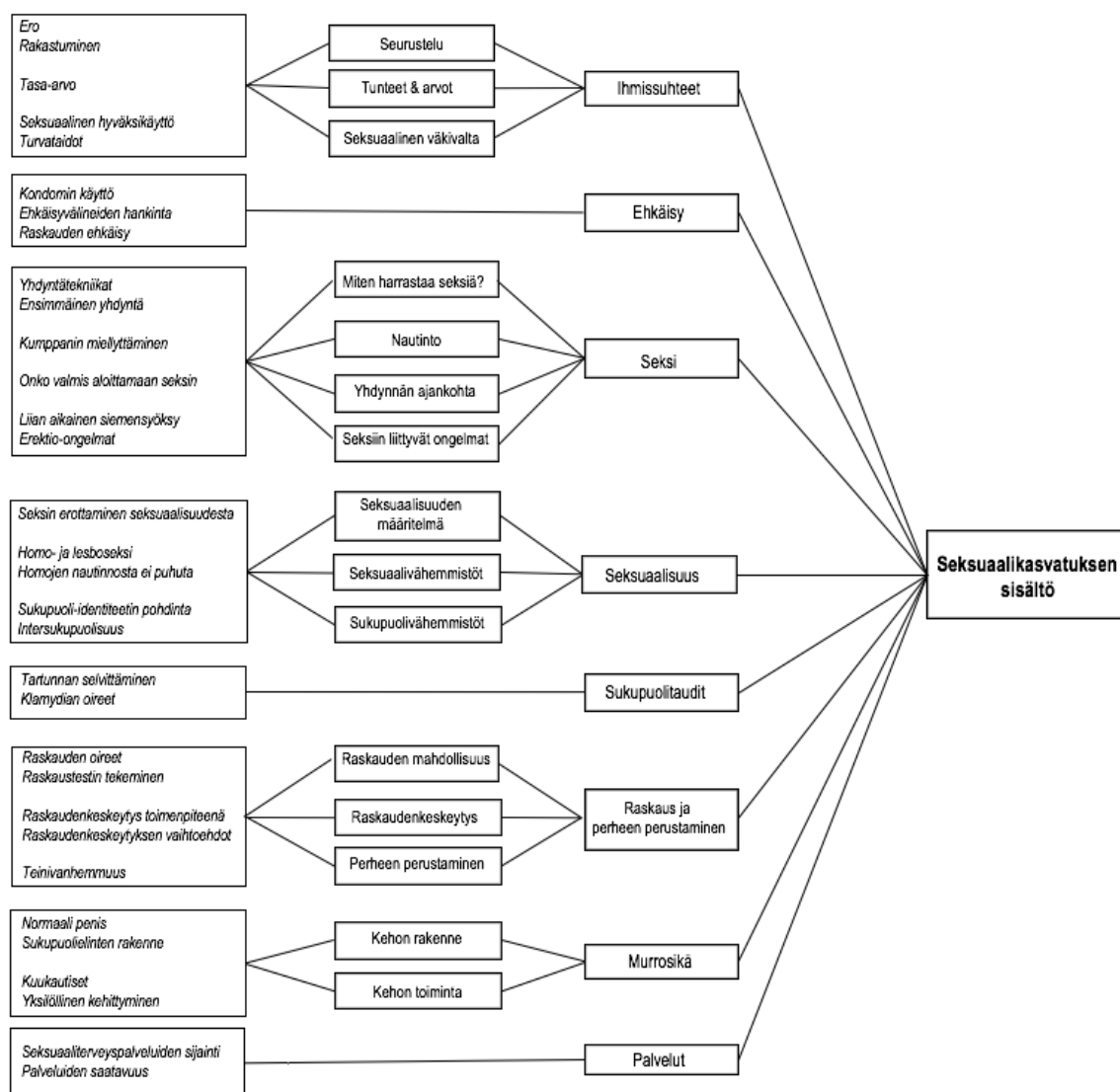
Tuloksiin analysoitiin 17 eri tutkimusta, joissa nuoret olivat ilmaisseet toiveitaan seksuaalikasvatuksesta (Liite 2). Tutkimukset olivat Suomesta, Iso-Britanniasta, Yhdysvalloista, Australiasta, Skotlannista ja Uudesta-Seelannista. Pienin otoskoko oli 15 ja suurin 42500. Nuorten toiveet liittyivät seksuaalikasvatuksen sisältöön, seksuaalikasvatuksen kanaviin ja niiden ominaisuuksiin, opetusmenetelmiin sekä oppimisympäristöön (Kuvio 4). Nuoret toivoivat, että seksuaalikasvatus alkaisi aiemmin, ja että sitä olisi enemmän (Hilton 2007, Walker ym. 2011, Aho ym. 2012). Seksuaalikasvatuksen toivottiin kehittyvän luokka-asteittain (Järvinen 2007, Laakso 2008).

Kuvio 4. Nuorten toiveita seksuaalikasvatuksesta.

6.1 Seksuaalikasvatus – Mitä nuoret haluavat oppia?

Nuorten esittämiä toiveita seksuaalikasvatuksen sisältöihin liittyen esiintyi 15 tutkimuksessa (Hilton 2007, Järvinen 2007, Kolari 2007, Allen 2008, Laakso 2008, Lewis-Barned 2010, Selkie ym. 2010, Perry ym. 2011, Walker ym. 2011, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012, Newby ym. 2012, Rinkinen 2012, 63-129, Willoughby & Jackson 2013, Johnson ym. 2016). Nuoret toivoivat seksuaalikasvatuksessa käsiteltävän ihmissuhteita, ehkäisyä, murrosikää, seksiä, seksuaalisuutta, sukupuolitauteja, raskautta ja perheen perustamista sekä palveluita (Kuvio 5). Nuoret halusivat, että seksuaalikasvatuksen sisältöjä käydään läpi konkreettisesti ja aitojen esimerkkien avulla (Hilton 2007, Järvinen 2007, Laakso 2008, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012, Newby ym. 2012).

Kuvio 5. Nuorten toivomat seksuaalikasvatuksen sisällöt.

Ihmissuhteista keskustelua pidettiin tärkeänä ja sitä toivottiin seksuaalikasvatuksen sisällöksi eniten. Puhetta ihmissuhteista toivottiin 11 eri tutkimuksessa (Hilton 2007, Järvinen 2007, Kolari 2007, Allen 2008, Laakso 2008, Selkie ym. 2010, Aho ym. 2012, Newby ym. 2012, Rinkinen 2012, 63-80, 116-121; Willoughby & Jackson 2013, Johnson ym. 2016). Ihmissuhteet jaettiin kolmeen alaluokkaan: seurustelu, tunteet ja arvot sekä seksuaalinen väkivalta.

Nuoret olivat kiinnostuneita puhumaan seurustelusta. Nuoret pohtivat, kelpaavatko he seurustelukumppaniksi ja miten he voisivat kertoa ihastukselleen tunteistaan. (Rinkinen 2012, 117.) Vastauksia kaivattiin kysymyksiin ”mitä on seurustelu” ja ”millaiseen seurusteluun seksi kuuluu”. Nuoret halusivat myös tietää, mistä saada apua, jos parisuhteessa

ilmenee ongelmia. (Laakso 2008.) Ahon ym. (2012) mukaan poikia mietitytti seurustelussa esimerkiksi seurusteluseuran löytäminen, seurustelun aloittaminen ja lopettaminen, sekä seksuaalisuus parisuhteessa. Pojille oli epäselvää, miten parisuhteessa tulisi käyttäytyä ja millaiset parisuhteen pelisäännöt ovat. Yksi nuorten suurimpia kriisin aiheuttajia parisuhteessa on pettäminen. Pojat pohtivat, pettämistä niin uhrin, kuin pettäjänkin näkökulmasta. Nuoret kaipaavat tietoa siitä, mitä parisuhteessa saa tehdä ja mikä on kiellettyä. (Aho ym. 2012.) Rinkisen (2012, 118) tutkimuksessa nuoret pohtivat vastaavanlaisia asioita ja he kaipasivat aikuisen tukea pettämiseen liittyvissä tilanteissa. Johnsonin ym. (2016) tutkimuksesta käy ilmi, seurustelun lopettamisen olevan neljänneksi, ja seurustelun aloittamisen kuudenneksi tärkein aihe, josta nuoret kaipaavat lisää tietoa. Nuorten mielestä seurustelusta puhuminen oli tärkeä, sillä terveen parisuhteen luominen on pohjana monelle seksuaalikasvatuksessa käsiteltävälle aiheelle. (Johnson ym. 2016.)

Nuoret pitivät tunteiden käsittelemistä seksuaalikasvatuksessa tarpeellisena (Hilton 2007, Järvinen 2007, Allen 2008, Aho ym. 2012). Pojat olivat Hiltonin (2007) mukaan yhtä mieltä siitä, että seksuaalikasvatuksen tulisi auttaa poikia keskustelemaan tunteista avoimemmin ja tarjota keinoja, joilla pärjätä erilaisten tunteiden kanssa. Pojat käsitelisivät tunteita mieluiten ryhmässä jossa ei ole tyttöjä (Aho ym. 2012). Nuoret kokivat tunteiden käsittelyn laiminlyödyksi seksuaalikasvatuksessa (Hilton 2007, Allen 2008). Nuoret tahtoivat tietää lisää seurusteluun liittyvistä tunteista; rakastumisesta ja rakastamisesta (Järvinen 2007, Allen 2008, Aho ym. 2012). Tunteista puhuminen valmistaa nuoria parisuhteen lisäksi myös kestävien ystävyys-suhteiden luomiseen (Järvinen 2007). Tytöt toivoivat, että seurustelun vastuut ja velvollisuudet kulkisivat seksuaalikasvatuksen mukana koko opetuksen ajan (Laakso 2008). Toisen huomioon ottaminen, välittäminen ja arvostaminen koettiin tärkeiksi asioiksi (Järvinen 2007, Laakso 2008). Nuorten mielestä arvojen käsittely on jäänyt opetuksessa vähälle, vaikka aihe koettiin tärkeäksi. Nuoret kokivat, että jokaisen tulee olla tietoinen oikeuksistaan ja päätäntävällä omaan kehoon. (Järvinen 2007.)

Tytöt kaipasivat seksuaaliopetuksen tunneilla käsiteltävän turvataitoja. He tunsivat olevansa eriarvoisessa asemassa poikiin verrattuna, sillä he kohtaavat painostusta ja huorittelua. (Laakso 2008.) Vaikka pojat pohtivat seksuaalista väkivaltaa monipuolisesti, heillä ei ollut vielä selvää käsitystä hyvien tapojen tai lain asettamista rajoista (Aho ym. 2012). Nuoret toivovat saavansa lisää tietoa väkivaltaisista parisuhteista, seksuaalisesta

hyväksikäytöstä ja seksiin liittyvästä lainsäädännöstä (Newby ym. 2012, Johnson ym. 2016).

Ehkäisystä toivottiin tietoa 11 tutkimuksessa. Nuorten toiveet liittyivät raskaaksi tulon ja sukupuolitautilien ehkäisyyn (Laakso 2008, Selkie ym. 2010, Walker ym. 2011, Aho ym. 2012, Newby ym. 2012, Rinkinen 2012, 94-115), eri ehkäisymenetelmiin ja niiden vaikutuksiin (Hilton 2007, Järvinen 2007, Laakso 2008, Lewis-Barned 2010), ehkäisyn hankkimiseen ja ehkäisyn käyttöön (Rinkinen 2012, 98-102, Willoughby & Jackson 2013) sekä jälkiehkäisyyn (Laakso 2008, Rinkinen 2012, 97). Nuoret olivat kiinnostuneempia raskauden ehkäisystä kuin sukupuolitautilien ehkäisystä. Nuoret esittivät konkreettisia kysymyksiä raskaudenehkäisystä; mistä eri ehkäisyvälineitä voi hankkia, kuinka varmoja eri ehkäisymenetelmät ovat ja miten niitä käytetään. Tärkeimpänä ehkäisymenetelmänä nuoret pitivät kondomia (Järvinen 2007) ja heillä oli kysymyksiä siihen liittyen (Laakso 2008, Aho ym. 2012, Rinkinen 2012, 98-99, Willoughby & Jackson 2013). Nuoret liittivät kondomien ostoon häpeää ja nuorten ehkäisyvälineen valintaan vaikutti myös hinta (Rinkinen 2012, 99). Kondomin käytön harjoittelu oli nuorten mielestä tärkeää, mutta esimerkiksi luokan edessä tapahtuvana, se koettiin joidenkin nuorten mielestä nöyryyttäväksi. Pojat kokivat häpeää, varsinkin kun kondomin käyttöä harjoiteltiin ryhmässä, jossa oli myös tyttöjä. (Aho ym. 2012.) Ehkäisyn hankkimiseen liittyvissä kysymyksissä nuoret miettivät sopivaa ikää aloittaa ehkäisy ja toivoivat konkreettisia ohjeita, mistä hankkia eri ehkäisymenetelmiä ja miten kertoa vanhemmille ehkäisyn aloituksesta (Rinkinen 2012, 98-99). Tytöt toivoivat lisää tietoa ehkäisyn hankintaan liittyvistä lääkärintarkastuksista. Heitä mietitytti paljon, mitä gynekologisessa tarkastuksessa tapahtuu ja tehdäänkö sellainen aina kun hankkii esimerkiksi ehkäisypillerit. (Laakso 2008, Rinkinen 2012, 98.) Nuoret olivat kiinnostuneita jälkiehkäisystä, sen hankinnasta ja hinnasta, sekä siihen liittyvistä mahdollisista sivuvaikutuksista (Laakso 2008, Rinkinen 2012, 97).

Tietoa **seksistä** toivottiin 8 tutkimuksessa (Hilton 2007, Järvinen 2007, Allen 2008, Laakso 2008, Aho ym. 2012, Rinkinen 2012, 63-80, Willoughby & Jackson 2013, Johnson ym. 2016). Seksiin liittyvät toiveet jaettiin 4 alaluokkaan: Miten harrastaa seksiä, nautinto, yhdynnän ajankohta ja seksiin liittyvät ongelmat. Nuoret halusivat konkreettista tietoa erilaisista tekniikoista ja siitä, miten seksiä harrastetaan (Hilton 2007, Järvinen 2007, Laakso 2008, Rinkinen 2012, 67-72, Johnson ym. 2016). Nuoret halusivat tietää erilaisia tapoja harrastaa seksiä. Kysymykset liittyivät yhdyntään, suuseksiin, pettingiin eli hyväilyyn ja itsetyydytykseen. Nuoret olivat myös kiinnostuneita yhdynnän norma-

lista kestosta ja määrästä. (Rinkinen 2012, 63-80.) Nuoria kiinnosti ”ekan kerran” merkitys ja siihen liittyvät suorituspainet (Laakso 2008, Aho ym. 2012, Willoughby & Jackson 2013). Nuoret kokivat kaipaavansa lisää tietoa ensimmäisestä yhdynnästä, jotta he voisivat valmistautua siihen paremmin (Aho ym. 2012). Myös suuteleminen kiinnosti nuoria (Rinkinen 2012, 80).

Nautinto kiinnosti nuoria ja he kokivat siitä puhumisen jääneen vähälle koulussa. He kokivat, että seksistä ei puhuttu lainkaan nautinnon näkökulmasta. (Allen 2008.) Nuoret halusivat tietää, miten he voivat tuottaa nautintoa kumppanilleen (Allen 2008, Aho ym. 2012, Rinkinen 2012, 69). Pojat olivat kiinnostuneita tietämään lisää naisen orgasmista (Aho ym. 2012).

Seksiin liittyvissä kysymyksissä nuoret miettivät sopivaa seksin aloittamisen ajankohtaa, ja sitä, ovatko he valmiita aloittamaan seksin harrastamisen (Järvinen 2007, Laakso 2008, Rinkinen 2012, 72-75). Nuoret halusivat tietää myös, miten he voivat valmistautua seksin aloittamiseen ja toivoivat keskustelua seksin aloittamiseen liittyvistä peloista. Pohdintaa aiheutti myös sukupuolielinten valmius yhdyntään. Poikia huoletti etenkin taitamattomuuden pelko ja riittämättömyys. (Aho ym. 2012, Rinkinen 2012, 72-75.)

Rinkisen (2012, 65-67) tutkimuksessa seksuaaliseen toimintaan liittyvät yleisimmät nuorten esittämät kysymykset koskivat epäilyä seksiongelmaista. Aho ym. (2012) tutkimuksessa yhdeksänneksi eniten kysymyksiä esitettiin aiheesta toiminnalliset seksuaaliväriöt. Nuorilla oli kysymyksiä oireista yhdynnän aikana, kivuista yhdyntään liittyen, kutinasta ja anaalivydyntään liittyvistä ongelmista (Rinkinen 2012, 65-67). Poikia mietitytti myös erektio-ongelmat, liian aikaiset siemensyöksyt ja kykenemättömyys tuottaa orgasmeja kumppanille (Aho ym. 2012). Nuoria kiinnosti, mistä heidän ongelmansa johtuvat ja mitä niille voidaan tehdä. Nuoret kaipasivat tietoa siitä, ovatko heidän ongelmansa normaaleja. (Järvinen 2007, Aho ym. 2012, Rinkinen 2012, 65-67.)

Seksuaalisuutta käsiteltiin kahdeksassa tutkimuksessa (Hilton 2007, Järvinen 2007, Allen 2008, Aho ym. 2012, Brown 2012, Rinkinen 2012, 67, 91-93, Willoughby & Jackson 2013, Johnson 2016). Seksuaalisuus jaettiin sen määritelmään, seksuaalivähemmistöihin ja sukupuolivähemmistöihin. Nuoret kaipasivat määritelmää seksuaalisuudelle ja halusivat tietää, miten se eroaa seksistä (Hilton 2007, Järvinen 2007, Aho ym. 2012). Laakson (2008) mukaan nuoret kaipasivat lisätietoa seksuaalisuuden tunnepuolista.

Homoseksuaalisuudesta puhuminen aiheutti pojissa häpeän tunteita, mutta siitä huolimatta se koettiin tärkeäksi aiheeksi. Joissain uskontokunnissa homouden koetaan olevan kokonaisuudessaan väärin, eivätkä tällaisia uskontokuntia edustavat nuoret halua puhua tai oppia homoseksuaalisuudesta lainkaan. (Hilton 2007.) Seksuaalista suuntautumista pohdittiin, ja nuoret kaipasivat varmistusta omalle seksuaaliselle suuntautumiselleen. Nuoret miettivät, ovatko heidän erilaiset seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvät tunteensa normaaleja. (Rinkinen 2012, 91-93.) Ahon ym. (2012) tutkimuksesta kävi ilmi poikien tarve tietää, mitä homoseksuaalisuus on, mistä sen huomaa ja kuka loppujen lopuksi on homoseksuaali. Nuoret miettivät myös suhtautumistaan homoseksuaalisuuteen. (Aho ym. 2012.) Myös Willoughbyn & Jacksonin (2013) tutkimuksessa nuoret miettivät, mistä he tietävät olevansa homoseksuaaleja. Seksuaalinen suuntautuminen kokonaisuudessaan kiinnosti nuoria (Järvinen 2007, Aho ym. 2012, Rinkinen 2012, 91-93). Keskustelua seksuaalisesta suuntautumisesta pidettiin tärkeänä ja nuoret tarvitsivat vahvistusta sille, että on normaalia kohdistaa tunteita myös samaa sukupuolta kohtaan (Järvinen 2007). Nuoret halusivat tietää, miten homoseksuaalit harrastavat seksiä ja miten homoseksuaalit lisääntyvät. Etenkin poikia kiinnosti naisten välinen seksi. (Aho ym. 2012.) Osa nuorista koki opetuksen heteronormatiiviseksi ja puutteena nähtiin se, että homojen nautinnosta ei puhuta lainkaan (Allen 2008).

Nuoret kokivat tarpeelliseksi keskustella sukupuolien moninaisuudesta ja sukupuolien stereotyypioiden välttämisestä (Johnson ym. 2016). Ahon ym. mukaan (2012) nuoret olivat hämillään jo erilaisista termeistä, kuten transvestismi, transsukupuolisuus ja intersukupuolisuus. Nuoret miettivät, onko normaalia kokea olevansa eri sukupuolta, kuin mitä biologisesti edustaa (Rinkinen 2012, 92-93).

Kahdeksassa tutkimuksessa toivottiin opetuksessa käsiteltävän **sukupuolitauteja** (Hilton 2007, Järvinen 2007, Laakso 2008, Selkie ym. 2010, Aho ym. 2012, Newby ym. 2012, Rinkinen 2012 110-115, Willoughby & Jackson 2013). Sukupuolitautien välttäminen, oireet, toteaminen ja hoito kiinnostivat nuoria (Järvinen 2007, Laakso 2008, Aho ym. 2012, Rinkinen 2012, 110-115). Nuoret kokivat tarvitsevänsä tietoa siitä, miten heidän tulisi toimia epäillessään sukupuolitautia, ja millaisissa tilanteissa sukupuolitaudit tarttuvat sekä, kuinka kauan sukupuolitautitestien tuloksia pitää odottaa. Eri sukupuolitautien, kuten klamydian, HIV:n ja hepatiittien oireista toivottiin opetusta. (Rinkinen 2012, 110.) Laakson (2008) tutkimuksessa pojat miettivät, voiko sukupuolitauti tarttua muutenkin kuin seksistä.

Raskautta ja perheen perustamista toivottiin seksuaalikasvatuksen sisällöksi kahdeksassa tutkimuksessa (Järvinen 2007, Allen 2008, Laakso 2008, Lewis-Barned 2010, Aho ym. 2012, Rinkinen 2012 94-109, Willoughby & Jackson 2013). Raskautta ja perheen perustamista koskevat toiveet liittyivät raskauden mahdollisuuteen, raskaudenkeskeytykseen sekä vanhemmuuteen. Nuoret tahtoivat tietoa siitä, mitä tehdä, jos epäilee olevansa raskaana (Laakso 2008, Willoughby & Jackson 2013). Nuorten kysymykset liittyivät raskauden mahdollisuuteen; millaisia oireita raskaus aiheuttaa ja miten raskaustesti tehdään. Nuoret toivoivat, että heille kerrottaisiin mistä he saavat apua raskauteen liittyvissä ongelmissa. (Rinkinen, 2012, 103-108.) Pojat toivoivat, että raskautta käsiteltäisiin yhdessä tyttöjen kanssa. Pojat olivat turhautuneita siihen, että heitä ei oteta huomioon raskauteen liittyvissä päätöksissä. (Aho ym. 2012.)

Raskaudenkeskeytyksestä ja sen vaihtoehtoista haluttiin lisää tietoa (Allen 2008). Nuoret miettivät, miten he voivat hakeutua raskaudenkeskeytykseen, pitääkö siitä aina kertoa vanhemmille ja millaisia seurauksia raskaudenkeskeytyksellä on. Raskaudenkeskeytys toimenpiteenä ja sen kesto kiinnosti myös nuoria. (Allen 2008, Laakso 2008, Rinkinen 2012, 108-109) Nuoret pohtivat raskaudenkeskeytyksen aiheuttamaa kipua Willoughbyn & Jacksonin (2013) tutkimuksessa. Nuoret kokivat, että raskaudenkeskeytys esitettiin seksuaalikasvatuksessa aina negatiivisessa valossa ja tuomittavana asiana (Allen 2008). Lewis-Barned (2010) tutkimuksesta käy ilmi, että kotitekoisen raskaudenkeskeytyksen vaaroja tulisi korostaa ja nuorille pitäisi kertoa raskaudenkeskeytyksen ja jälkikiäisyn eroista.

Nuoret miettivät tulevaisuuttaan, johon kuului perheen perustaminen. Hedelmällisyyteen liittyvät ongelmat koettiin tärkeäksi aiheeksi. Raskaaksi tuleminen ja siihen liittyvät ongelmat kiinnostivat nuoria. (Järvinen 2007.) Teinivanhemmuudesta kaivattiin myös lisätietoa. Nuoret kokivat, että heitä ohjeistetaan siihen, miten välttää teinivanhemmuutta, mutta ei anneta keinoja, miten pärjätä kyseisessä tilanteessa. (Allen 2008.) Nuoret miettivät miten he tulevaisuudessa pärjäävät taloudellisesti lapsen kanssa ja miten heillä on mahdollisuus opiskella (Rinkinen 2012, 106).

Murrosikään liittyviä asioita oli toivottu seksuaalikasvatuksen sisällöksi seitsemässä eri tutkimuksessa (Hilton 2007, Järvinen 2007, Allen 2008, Laakso 2008, Aho ym. 2012, Rinkinen 2012, 81-93, Willoughby & Jackson 2013). Murrosikään liittyvät toiveet jaettiin kehon rakenteeseen ja kehon toimintaan liittyviin toiveisiin. Nuoret pohtivat mitä kehossa tapahtuu, kun kasvaa ja kehittyy. He kaipasivat myös tukea sille, että he kehittyvät yksilöllisesti. (Järvinen 2007.)

Pojilla oli paljon mietteitä heidän peniksestään ja sen normaaliudesta (Aho ym. 2012). Paljon huolta aiheutti peniksen koko, kaarevuus ja ulkonäkö (Aho ym. 2012, Willoughby & Jackson 2013). Pojat myös miettivät onko heidän peniksensä valmis toimintaan ja miten he voisivat itse vaikuttaa kehon fyysisiin muutoksiin. Etenkin peniksen toiminta tositilanteessa ja ”ekalla kerralla” oli pojille tärkeää. Pojat olivat tyytyväisiä penikseensä, jos se kelpasi tytöille ja positiivinen palaute sai peniksen näyttämään poikien silmissä jopa suuremmalta. (Aho ym. 2012.) Nuoret olivat kiinnostuneita sukupuolielinten eri osista; peniksestä, kiveksistä, emättimestä, immenkalvosta ja klitoriksesta. Monet nuorten kehon rakenteeseen liittyvistä kysymyksistä olivat yhteydessä myös sukupuolielinten alueella oleviin ongelmiin. Tytöillä oli kysymyksiä myös rintoihin liittyvistä ongelmista. (Rinkinen 2012, 89.)

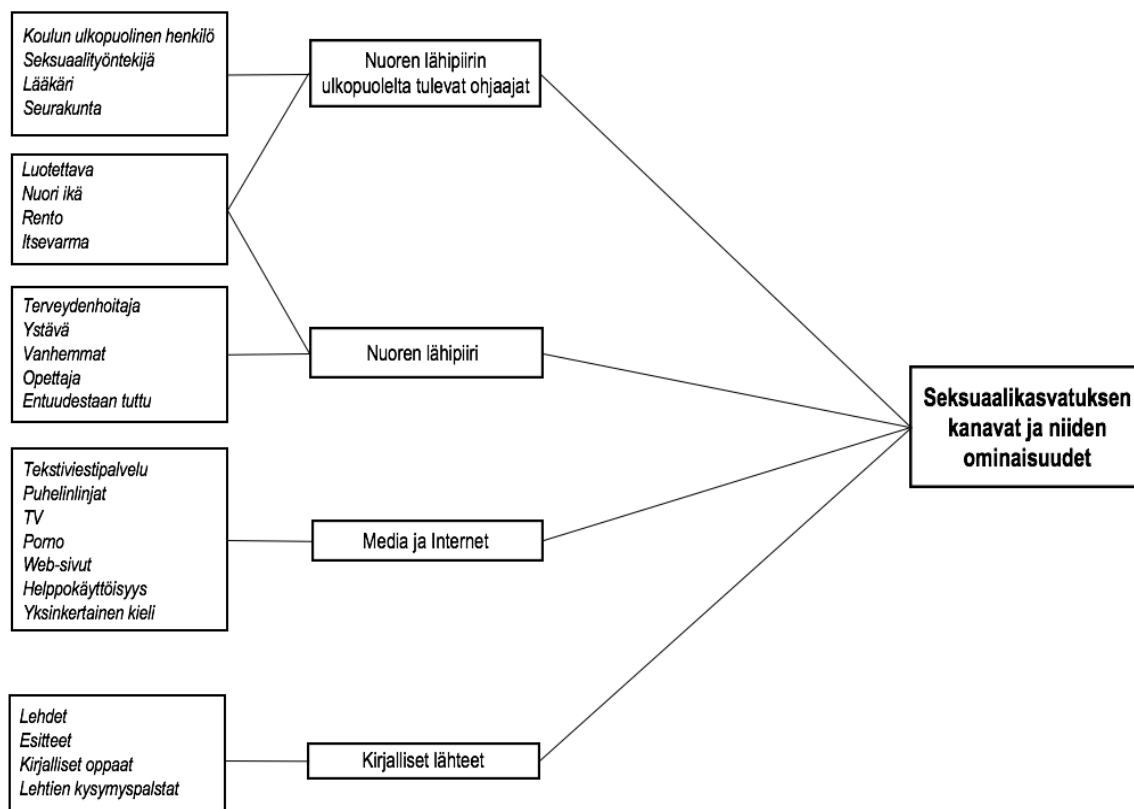
Kehon toiminnassa nuoria mietitytti kuukautiset, peniksen jäykistyminen, jatkuvat erektiot ja siemensyöksyt. Tytöt olivat huolissaan epäsäännöllisistä kuukautisista ja kuukautisten puuttumisesta. (Rinkinen 2012, 88.) Pojat toivoivat saavansa tietoa kuukautisista tytöiltä itseltään (Hilton 2007). Toisaalta Allenin (2008) tutkimuksessa nuoret kokivat saaneensa jo riittävästi tietoa kuukautisista. Pojat kokivat huolestuttavaksi siemensyöksyen puuttumisen (Aho ym. 2012). Kehon toiminnan osalta kysymyksiä esitettiin myös hikoiluun, hormonihäiriöihin, alapään karvoitukseen sekä yli- ja alipainoon liittyen. Murosiän tunteet ja mielialan vaihtelut mietityttivät nuoria jonkin verran. (Rinkinen 2012, 85-91.)

Terveystenhuollon palveluista kaivataan lisätietoa neljässä eri tutkimuksessa (Kolari 2007, Perry ym. 2011, Walker ym. 2011, Selkie ym. 2012). Nuoret kokivat tarpeelliseksi tietää, miten he voivat hakeutua esimerkiksi ehkäisyneuvolan palveluiden pariin ja missä kyseiset palvelut sijaitsevat. Nuoret olivat tyytyväisiä mobiiliapplikaatioihin, jotka auttoivat heitä paikantamaan seksuaaliterveyspalvelun sijainnin. (Perry ym. 2011, Selkie ym. 2012.) Kolarin (2007) mukaan kaikki kouluterveydenhoitajan tarjoamat palvelut eivät olleet nuorille tuttuja. He toivoivat, että terveydenhoitaja osaisi ohjata heitä tarvittaessa myös muiden terveydenhuollon palveluiden pariin ja kertoa minkälaisia palveluita on olemassa. (Kolari 2007.)

6.2 Seksuaalikasvatuksen kanava – Mistä tai keneltä nuoret haluavat tietoa?

Nuoret esittivät 15 tutkimuksessa seksuaalikasvatuksen kanaviin ja niiden ominaisuuksiin liittyviä toiveita (Hilton 2007, Järvinen 2007, Kolari 2007, Laakso 2008, Lewis-Barned

2010, Selkie ym. 2010, Turnbull ym. 2010, Perry ym. 2011, Walker ym. 2011, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012, Pirneskoski 2013, Willoughby & Jackson 2013, Johnson ym. 2016). Toiveet jaettiin nuoren lähipiiriin ulkopuolelta tulevaan seksuaalikasvattajaan, nuoren lähipiiriin kuuluvaan seksuaalikasvattajaan, mediaan sekä kirjallisiin lähteisiin (Kuvio 6). Nuoren lähipiiriin katsottiin kuuluvan henkilöitä, joita nuori näkee tai joiden kanssa nuori on kontaktissa viikoittain. Tällaisia henkilöitä olivat vanhemmat, ystävät, opettajat ja koulun terveydenhoitaja. Lähipiiriin ulkopuolelta tuleviksi seksuaalikasvattajiksi katsottiin esimerkiksi nuorisotyöntekijät, seksuaalikasvatuksen ammattilaiset ja alan opiskelijat. Media piti sisällään internetin, television, radion ja puhelinpalvelut.

Kuvio 6. Nuorten toivomat seksuaalikasvatuksen kanavat ja niiden ominaisuudet.

Nuoren lähipiiriin ulkopuolelta tulevaa seksuaalikasvattajaa toivottiin 8 tutkimuksessa (Kolari 2007, Laakso 2008, Lewis-Barned 2010, Selkie ym. 2011, Turnbull ym. 2010, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012, Newby ym. 2012). Nuorten toivomia lähipiiriin ulkopuolelta tulevia seksuaalikasvattajia olivat nuorisotyöntekijä (Brown ym. 2012), seksuaalityöntekijä (Turnbull ym. 2010), lääketieteen opiskelijat (Lewis-Barned 2010), muut

alan opiskelija (Laakso 2008), seurakunta (Kolari 2007), samaa ikäluokkaa olevat nuoret (Kolari 2007, Selkie ym. 2011, Turnbull ym. 2010, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012, Newby ym. 2012) ja lääkäri (Newby ym. 2012). Ahon ym. (2012) tutkimuksessa nuoret olivat esittäneet toiveita koulun ulkopuolelta tulevasta asiantuntijasta erittelemättä sitä tarkemmin. Nuoret kokivat, että heidän on helpompi puhua lähipiiriin ulkopuolelta tulevalle seksuaalikasvattajalle (Brown ym. 2012).

Nuoren lähipiiriin kuuluvia seksuaalikasvatuksen lähteitä oli toivottu 8 tutkimuksessa (Kolari 2007, Laakso 2008, Brown ym. 2010, Turnbull ym. 2010, Aho ym. 2012, Newby ym. 2012, Selkie ym. 2011, Johnson ym. 2016). Nuoret toivoivat saavansa seksuaalikasvatusta vanhemmilta (Turnbull ym. 2010, Newby ym. 2012, Johnson ym. 2016), koululta (Kolari 2007, Laakso 2008, Turnbull ym. 2010, Newby ym. 2012, Johnson ym. 2016) sekä ystäviltä ja kavereilta (Kolari 2007, Turnbull ym. 2010, Aho ym. 2012, Newby ym. 2012). Koulussa seksuaalikasvatusta toivottiin annettavaksi opettajien ja terveydenhoitajan toimesta. Laakson (2008) tutkimuksessa nuoret toivoivat seksuaalikasvattajan olevan entuudestaan tuttu, tarkentamatta enempää kenen toivoisivat heille seksuaalikasvatusta antavan.

Seksuaalikasvatusta antavan henkilön haluttiin olevan alansa ammattitaitoinen osaaja; luotettava ja vakuuttava (Laakso 2008, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012). Opettajan aito kiinnostus asiaa kohtaan koettiin oppimista edistävänä. Nuorten mukaan seksuaalikasvattajalla piti olla rohkeutta puhua asioista suoraan, eikä hämmentyä nuorten vitsailusta tai kysymyksistä. (Laakso 2008, Aho ym. 2012.) Opettaja ei saisi olla itse epävarma, häpeilevä, epäkunnioittava tai pitää seksiä syntinä (Laakso 2008). Nuoret kokivat kiusalliseksi, jos opettaja ei ollut sinut opetettavan aiheen kanssa tai häpeili aiheesta puhumista (Kolari 2007). Nuoret toivoivat opettajalta auktoriteettia, sillä kurin pitäminen luokassa koettiin tärkeäksi. Näin nuoret uskalsivat ottaa paremmin osaa tunneilla käsiteltäviin aiheisiin ja jokainen sai oppia rauhallisessa ympäristössä. (Järvinen 2007, Kolari 2007, Laakso 2008.) Opettajan toivottiin olevan suvaitsevainen ja puhuvan seksuaalisuudesta positiivisessa valossa (Kolari 2007, Laakso 2008, Aho ym. 2012). Nuoret toivoivat, että heitä kuunneltaisiin enemmän. Tärkeänä opettajan ominaisuutena pidettiin halua ja kykyä huomioda nuorten mielipiteet seksuaalikasvatuksen suhteen. (Laakso 2008.)

Nuorta ikää pidettiin tärkeänä tunnusmerkkinä hyvälle seksuaalikasvattajalle (Kolari 2007, Laakso 2008, Lewis-Barned 2010, Aho ym. 2012). Nuoren opettajan ajateltiin olevan rento ja osaavan puhua nuorten kieltä. Nuorilla oli ajatus, että iäkkäämpi opettaja ei

ymmärtäisi nuorten kokemaa seksuaalista maailmaa. (Laakso 2008.) Kuitenkin seksuaalikasvattajan persoona oli vielä nuorta ikääkin tärkeämpi (Aho ym. 2012). Monet nuoret toivoivat seksuaalikasvattajan olevan hauska ja käyttävän huumoria osana opetusta (Kolari 2007, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012, Johnson ym. 2016). Nuoret toivovat opettajan osaavan samaistua nuoriin, mutta myös että opettaja olisi heidän mielestään samaistuttava (Laakso 2008, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012, Johnson ym. 2016). Samaistuttavuudella oli suuri merkitys tuntuvihtyvyyteen (Aho ym. 2012).

Nuoret saivat paljon tietoa seksuaalisuudesta **mediasta** ja kokivat sen monesti hyväksi kanavaksi (Kolari 2007, Selkie ym. 2011, Turnbull ym. 2010, Walker ym. 2011, Aho ym. 2012, Newby ym. 2012,). Median katsottiin pitävän sisällään internetin, television, radion, puhelinlinjat ja tekstiviestipalvelut. Ahon ym. (2012) tutkimuksesta käy ilmi nuorten toivovan toisten nuorten tuottamaa nettimateriaalia. Selkien ym. (2011) ja Perryn ym. (2011) tutkimuksissa nuoret olivat tyytyväisiä tekstiviestipalvelun kautta saamaansa seksuaalikasvatukseen. Tekstiviestipalvelun kautta nuoret voivat opetella asioita ilman, että muut tietävät heidän tiedontarpeestaan (Perry ym. 2011). Osa pojista turvautui pornoon seksuaalikasvatuksen lähteenä, sillä he kokivat saavansa sieltä kuvan siitä, mitä seksissä todella tapahtuu (Aho ym. 2012).

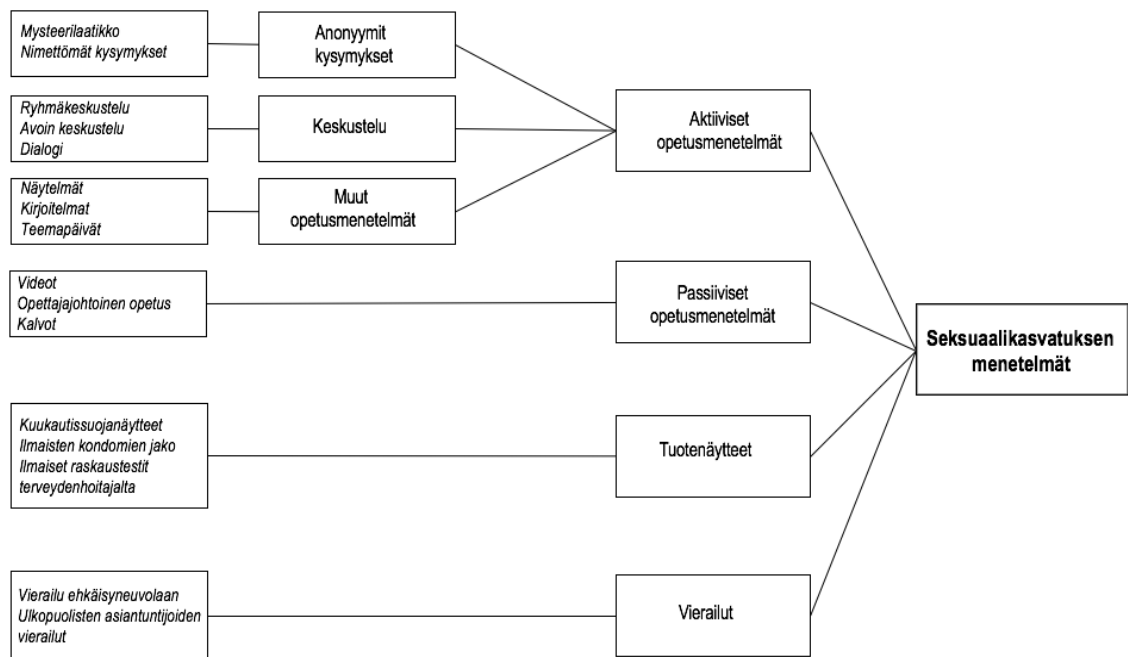
Tekstiviestipalvelulla toteutettava seksuaalikasvatus oli nuorten mielestä helppokäyttöistä ja tieto oli nopeasti saatavilla. Tekstiviestipalvelu koettiin hyväksi tavaksi oppia seksuaalikasvatukseen liittyviä asioita anonymisti. (Selkie ym. 2011, Perry 2011.) Internetin ja muiden palveluiden anonymiteetti madalsi kynnystä kysyä henkilökohtaisia kysymyksiä ja puhua vaikeistakin aiheista. Anonymisti nuoret uskalsivat kysyä myös tyhminä pitämiään kysymyksiä. (Rinkinen 2012, 129.) Nuoret kiinnittivät huomiota myös internetlähteiden luotettavuuteen, ja tiedostivat, että sivustojen luotettavuutta voi olla vaikeaa arvioida. Monet nuoret mielsivät terveyteen jollain tavalla liittyvät sivustot luotettaviksi seksuaalikasvatuksen lähteiksi. Nuoret kokivat luotettavimmiksi lähteet, jossa oli selvästi kerrottu tiedon kirjoittaja tai kysymyksiin vastaaja ja hänen ammattinsa. Sivustoa pidettiin luotettavana, jos sen oli kirjoittanut esimerkiksi sairaanhoitaja tai sosiaalityöntekijä. (Willoughby & Jackson 2013). Perryn (2011) tutkimuksesta käy ilmi, että nuoret kokivat helpommaksi käyttää esimerkiksi erilaisten seksuaaliterveyspalveluiden sijainnin selvittämiseen mobiililaitetta kuin tietokonetta.

Kirjallisiksi lähteiksi katsottiin lehdet, esitteet ja kirjalliset oppaat. Niitä toivottiin 6 eri tutkimuksessa (Järvinen 2007, Kolari 2007, Laakso 2008, Turnbull ym. 2010, Brown ym.

2012, Newby ym. 2012). Monet nuoret painottivat lehtien kysymyspalstojen olevan hyödyllisiä. Kirjasten ja esitteiden positiivisena puolena pidettiin mahdollisuutta palata asiaan myöhemmin, kun se tuntui ajankohtaiselta. (Kolari 2007.)

6.3 Seksuaalikasvatus – Millä menetelmillä nuoret haluavat oppia?

Nuorten esittämiä toiveita seksuaalikasvatuksen erilaisista menetelmistä esiintyi 11 eri tutkimuksessa (Hilton 2007, Järvinen 2007, Kolari 2007, Laakso 2008, Lewis-Barned 2010, Selkie ym. 2011, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012, Newby ym. 2012, Pirneskoski 2013, Johnson ym. 2016). Toivottuja opetusmenetelmiä olivat erilaiset aktiiviset opetusmenetelmät, passiiviset opetusmenetelmät, tuotenäytteet sekä vierailut. Aktiiviset opetusmenetelmät jaettiin anonyymeihin kysymyksiin, keskusteluun ja muihin opetusmenetelmiin kuten ryhmätöihin ja teemapäiviin. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Nuorten toivomat seksuaalikasvatuksen menetelmät.

Aktiivisia opetusmenetelmiä toivottiin kaikissa opetusmenetelmiä käsittelevissä tutkimuksissa. Aktiiviset opetusmenetelmät jaettiin anonyymeihin kysymyksiin, keskusteluun ja muihin opetusmenetelmiin.

Anonyymejä kysymyksiä toivottiin aktiivisista opetusmenetelmistä eniten (Hilton 2007, Järvinen 2007, Kolari 2007, Laakso 2008, Selkie ym. 2011, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012). Nuoret pitivät tärkeänä mahdollisuutta kysyä mieltä askarruttavia seksuaalisuuteen liittyviä asioita anonyymisti (Järvinen 2007). Ahon ym. (2012) tutkimuksesta käy ilmi, että pojille hyvä tapa oppia on toimittaa opettajalle ennen tuntia anonyymejä kysymyksiä. Näitä kysymyksiä käsitellään ryhmän kanssa tunnilla ja nuoret saavat niihin vastauksia. Laakson (2008) tutkimuksessa oppilaat kertoivat hyviä kokemuksia vastakkaiselle sukupuolelle esitetyistä anonyymeistä kysymyksistä, joihin on tunnilla vastattu yleisellä tasolla. Anonyymeihin kysymyksiin viitattiin tutkimuksissa esimerkiksi ”mysteerialaattikkona” (Brown ym. 2012) ja ”seksitohtorialaattikkona” (Järvinen 2007).

Keskustelu oli nuorten keskuudessa myös hyvin toivottu opetusmenetelmä. Keskustelua toivottiin sekä luokan kesken, että pienryhmissä (Laakso 2008, Järvinen 2007, Newby ym. 2012). Nuoret toivoivat, että asioista keskusteltaisiin suoraan ja rehellisesti (Järvinen 2007). Hiljaisia oppilaita pitäisi rohkaista puhumaan, mutta kuitenkin kunnioittaa sitä, että kaikkia asioita ei välttämättä halua jakaa luokan kesken (Laakso 2008).

Muita toivottuja aktiivisia opetusmenetelmiä olivat esimerkiksi näytelmät ja draama (Järvinen 2007, Kolari 2007, Newby ym. 2012), kirjoitelmat (Kolari 2007, Laakso 2008), julisteiden teko ja esitelmät (Järvinen 2007) sekä itsenäinen tiedonhaku (Kolari 2007). Newbyn ym. (2012) tutkimuksessa nuoret olivat toivoneet seksuaalikasvatuksen opetusmenetelmiksi myös roolileikkejä ja tietovisaa. Nuorten mielestä seksuaalikasvatusta ei ole tarpeen rajata vain seksuaaliopetuksen tunneille, vaan koulussa voitaisiin järjestää esimerkiksi aiheeseen liittyviä teemapäiviä (Järvinen 2007). Teemapäivät tai -viikot koettiin myös Laakson (2008) tutkimuksessa hyviksi opetusmenetelmiksi, kunhan niihin panostettiin koulun puolesta tarpeeksi. Konkreettisia havainnollistamisvälineitä, kuten ehkäisyvälineitä, toivottiin otettavan mukaan seksuaalikasvatukseen (Hilton 2007, Järvinen 2007, Laakso 2008). Ryhmätyöskentely koettiin hyväksi tavaksi omaksua uutta tietoa seksuaalisuudesta (Järvinen 2007, Newby ym. 2012, Johnson ym. 2016). Lewis-Barned (2010) esittää tutkimuksessaan nuorten toiveita interaktiivisista opetusmenetelmistä.

Passiivisia opetusmenetelmiä toivottiin viidessä eri tutkimuksessa (Hilton 2007, Järvinen 2007, Laakso 2008, Aho ym. 2012, Newby ym. 2012, Johnson ym. 2016). Passiivisiksi opetusmenetelmiksi katsottiin opettajajohtoinen opetus, opetuksen passiivinen kuuntelu ja videot. Videoita toivottiin kaikissa tutkimuksissa, joissa esiintyi nuorten toiveina joitakin passiivisia opetusmenetelmiä. Ahon ym. (2012) tutkimuksessa videot olivat toivotuin opetusmenetelmä. Materiaaleina toivottaisiin käytettävän pornoa tai aitoja

kuvia, joista näkisi miltä vastakkainen sukupuoli näyttää. Tämä ei kuitenkaan Suomen lain puitteissa ole sallittua (Rikoslaki 1889). Myös Laakson (2008) tuloksista käy ilmi, että etenkin pojat olivat toivoneet videoita useasti. Videot olisivat nuorten mielestä hyvä tapa herättää keskustelua, mutta niiden pitäisi olla ajantasaisia ja nykyaikaisia.

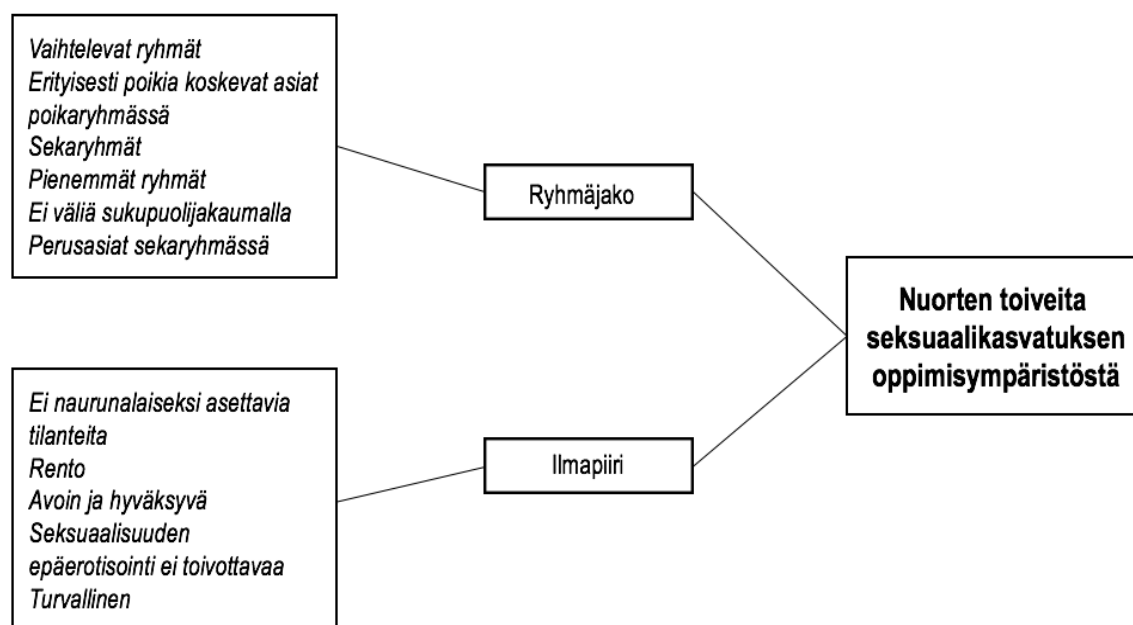
Opettajajohtoinen opetus ja opetuksen passiivinen kuuntelu olivat myös toivottuja menetelmiä (Laakso 2008, Aho ym. 2012). Perinteinen opettajajohtoinen opetus koettiin hyväksi vaihteluksi muiden opetusmenetelmien ohella (Laakso 2008). Pojille oli mielekkäämpää kuunnella opetusta passiivisesti, kuin pitää esimerkiksi esitelmiä luokan edessä. Passiiviset opetusmenetelmät sopivat joillekin nuorille, sillä ne mahdollistivat vetäytyjän roolin. (Aho ym. 2012.)

Nuoret vastaanottivat mielellään erilaisia **tuotenäytteitä**; esimerkiksi kondomeja (Kolari 2007, Laakso 2008, Aho ym. 2012, Brown ym. 2012) ja terveyssiteitä (Kolari 2007). Ahon ym. (2012) tutkimuksesta käy ilmi, että nuoret toivovat etenkin kaikille pyytämättä jaettavia ilmaisia kondomeja. Terveystietämiseltä toivottiin ilmaisten kondomien lisäksi raskaustestejä, ja että tutulta terveydenhoitajalta saisi myös e-pillereitä (Laakso 2008).

Nuoret toivoivat seksuaaliopetuksen sisältävän myös erilaisia **vierailuja**. Vierailut tarkoittivat joko nuorten vierailua johonkin terveydenhuollon yksikköön tai ulkopuolisen asiantuntijan vierailua koulussa. Vierailua toivottiin esimerkiksi ehkäisyneuvolaan (Järvinen 2007, Laakso 2008). Pojat toivoivat tutustumiskäyntejä paikkoihin, joista he voisivat saada uusia näkökulmia mielenkiinnon kohteisiinsa (Aho ym. 2012).

6.4 Oppimisympäristö – Mitä nuoret toivovat?

Nuorten oppimisympäristöön liittyviä toiveita esiintyi 7 tutkimuksessa (Hilton 2007, Järvinen 2007, Allen 2008, Laakso 2008, Lewis-Barned 2010, Aho ym. 2012, Newby ym. 2012). Toiveet liittyivät ryhmäjakoon ja ilmapiiriin (Kuvio 8). Oppimisympäristöstä oli esitetty vähiten toiveita.

Kuvio 8. Nuorten toiveita seksuaalikasvatuksen oppimisympäristöstä.

Nuoret esittivät toiveita **ryhmäjakoon** liittyen 6 tutkimuksessa (Hilton 2007, Kolari 2007, Laakso 2008, Lewis-Barned 2010, Aho ym. 2012, Newby ym. 2012). Ryhmän kokoon liittyvissä toiveissa nuoret ilmaisivat selkeästi haluavansa seksuaalikasvatuksen tapahtuvan pienemmässä ryhmässä (Hilton 2007, Kolari 2007). Nuoret toivoivat osan opetuksesta tapahtuvan sekaryhmissä ja osan sukupuolen mukaan jaetuissa ryhmissä (Laakso 2008, Lewis-Barned 2010, Newby ym. 2012). Pojat olivat toivoneet poikaryhmässä käsiteltävän esimerkiksi anatomiaa, kondomin käyttöä ja tunteita (Aho ym. 2012) ja tytöt toivoivat tyttöryhmässä käsiteltävän esimerkiksi kuukautiskipuja (Laakso 2008).

Myös **ilmapiiriin** liittyviä toiveita esiintyi 6 tutkimuksessa (Hilton 2007, Järvinen 2007, Kolari 2007, Allen 2008, Laakso 2008, Aho ym. 2012). Nuoret suhtautuivat epäilevästi tilanteisiin, jotka voisivat paljastaa heidän tietämättömyytensä ja asettaa heidät naurunalaisiksi (Hilton 2007, Aho ym. 2012). Ilmapiiriin toivottiin olevan turvallinen (Hilton 2007, Kolari 2007) ja opettajan toivottiin pitävän kuria luokassa (Laakso 2008, Aho ym. 2012). Seksuaalisuus on arka aihe ja nuoret tarvitsevat siitä puhumiseen turvallista ja rauhallista ilmapiiriä. Opettajan tulee pitää kuria luokassa, jotta nuoret uskaltavat tuoda mielihiteensä ilmi (Kolari 2007, Laakso 2008 Aho ym. 2012). Luottamuksellinen ilmapiiri oli myös nuorille tärkeä (Aho ym. 2012, Kolari 2007, Walker ym. 2011). Osa nuorista koki,

että koululuokka oli liian julkinen paikka keskustella omista tunteista, vaikka he kaipasivatkin niille tukea muilta saman ikäisiltä nuorilta (Aho ym. 2012). Nuoret halusivat seksuaalikasvatuksen ilmapiirin olevan rento, avoin ja hyväksyvä (Laakso 2008, Hilton 2007, Aho ym. 2012). Huumoria pidettiin keskustelua helpottavana tekijänä (Järvinen 2007). Allenin (2008) tutkimuksesta käy ilmi, että nuoret kokivat opetusta haittaavina asioina aborttivastaisen ja heteronormatiivisen ilmapiirin.

7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ohjeen hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Jotta tutkimuksen tulokset voivat olla uskottavia ja tutkimus eettisesti hyväksyttävää sekä luotettavaa, tulee tutkittaessa noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti opinnäytetyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä on toimitettu rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti. (Hirsijärvi ym. 2007, 24.)

Eettisiä haasteita tutkimuksiin tuo näkökulma lapsen kyvystä antaa tietoinen suostumus (Aldresson 2000). Suomen perustuslain mukaan lasten tulee pystyä vaikuttamaan oman kehitystasonsa mukaisesti heitä itseä koskeviin asioihin ja heitä pitää kohdella yksilöinä tasa-arvoisesti (Suomen perustuslaki 2009). Aineiston keruussa kiinnitettiin huomiota opinnäytetyön aiheen kannalta merkittäviin seikkoihin, joita olivat esimerkiksi anonymiteetti ja vapaaehtoisuus. Kaikissa analysoitavaksi valituissa tutkimuksissa oli otettu huomioon tutkittavan aiheen eettiset haasteet.

Tutkimusaiheen valinta on jo eettinen kysymys. Tutkimusongelman muodostamisessa määritellään, kenen näkökulmasta aihetta käsitellään. (Hirsijärvi ym. 2007, 24.) Opinnäytetyö korostaa nuoren perspektiiviä ja on toimeksiantajan näkökulmasta tarpeellinen. Kaikista analysoitavaksi valituista tutkimuksista kävi ilmi nuorten omia toiveita seksuaalikasvatuksesta. Kirjallisuuskatsauksesta ei aiheudu haittaa tutkittaville eikä se loukkaa kenenkään yksityisyyttä.

Tutkimuksen eettisyyttä voidaan pohtia erilaisten eettisten vaatimusta avulla. Yksi vaatimus on älyllisen kiinnostuksen vaatimus, joka edellyttää tutkijalta kiinnostusta uuden informaation hankkimiseen. Eettisyyteen vaikuttaa myös kirjoittajien tunnollisuus. (Pietari-nen 2002.) Opinnäytetyön aihe valikoitui kaikkien kirjoittajien mielenkiinnon mukaan, ja jokainen kirjoittaja oli motivoitunut hankkimaan monipuolista informaatiota aiheesta. Opinnäytetyötä tehtäessä jokainen kirjoittaja luki useita aiheeseen liittyviä tutkimuksia ja artikkeleita, jotka eivät päätyneet analyysiin. Aiheeseen on siis perehdytty useasta näkökulmasta, ja analysoitavat tutkimukset valittu tarkasti.

Tieteellisellä tutkimuksella pyritään tuottamaan mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkitavasta aiheesta. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa, pyritään selvittämään tutkimuksella tuotetun tiedon totuudenmukaisuutta. Laadullisessa tutkimuksessa arvioidaan

esimerkiksi uskottavuutta ja refleksiivisyyttä. (Kylmä & Juvakka 2007, 127) Kirjallisuuskatsauksen reliabiliteettia voidaan arvioida tutkimuksen toistettavuudella (Hirsijärvi ym. 2007, 265).

Uskottavuus edellyttää tutkimukselta tulosten ja analyysin selkeää kuvaamista. Lukijan tulee pystyä ymmärtämään, miten analyysi on tehty ja miten kategoriat kattavat aineiston. Tutkimuksen analyyttisellä täsmällisyydellä tarkoitetaan analysointiprosessin selkeyttä, sekä luokittelujen ja kategorioiden loogisuutta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.) Pelkistämisvaiheessa alkuperäisilmaukset käännettiin suomen kielelle, jotta kirjoittajan sanoma ymmärrettäisiin mahdollisimman tarkasti ja välttyttäisiin virheiltä luokittelussa. Englannin kielisiä tutkimuksia käännettäessä ei käytetty kääntäjää vaan opinäytetyön kirjoittajat käänsivät kerätyn datan itse. Mahdolliset kääntövirheet saattoivat heikentää tutkimuksen tuloksia kirjoittajien sujuvasta englanninkielen taidosta huolimatta. Tulokset kirjattiin ylös ja tallennettiin, joka mahdollisti niihin palaamisen tutkimuksen eri vaiheissa. Tuloksia tarkasteltaessa pyrittiin toimimaan ilman ennakko-oletuksia. Tutkimusprosessi on raportoitu tarkasti. Tulosten selkeä esittäminen taulukoiden ja kuvioiden avulla lisää luotettavuutta.

Tutkimuksen hakuprosessissa käytettiin hoitotieteellisiä, luotettavia tietokantoja ja hakuprosessi kuvattiin selkeästi taulukon avulla, jolloin se on toistettavissa. Reliabiliteettia lisää tarkat sisäänottokriteerit ja niiden esitestaus, joka suoritettiin tutkimussuunnitelma-vaiheessa. Hakusanoja valittaessa testattiin useita eri sanoja ja sanayhdistelmiä ennen lopullisen haun tekemistä. Näin voitiin varmistua oikeista hakusanoista ja niiden kattavuudesta. Lopuksi varmistettiin vielä, ettei manuaalisen haun tuloksia löytynyt valituista tietokannoista. Näin varmistettiin vielä, että hakusanat ovat olleet riittävät, eikä tietokantojen tuloksista ole jäänyt aineistoja huomaamatta. Tiedonhaku ja tutkimusten käsittely tehtiin yhdessä. Kirjoitusprosessia ei jaettu, jotta tekstistä tulisi yhtenäistä ja totuudenmukaista, täten myös valittujen tutkimusten läpikäyminen tehtiin useaan kertaan. Kolmen henkilön työpanoksella virheelliset päätelmät ovat helpommin huomattavissa.

Kirjallisuuskatsauksen tutkimuksiin ja niiden tuloksiin suhtauduttiin kriittisesti ja opinäytetyöhön valittiin vain tieteellisen laadun täyttäviä tutkimuksia ja julkaisuja. Tutkimuksia valittaessa kiinnitettiin huomiota niiden otoskokoihin. Suurien otoskokojen rinnalle valittiin pieniä tutkimuksia, jos ne tukivat saatua tutkimustulosta. Tutkimukset ovat mahdollisimman ajankohtaista (2007-2017) ja kerätty vain alkuperäislähteistä. Kaikki kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimuksen vastasivat hyvin tutkimusongelmaan. Luotettavuuteen

vaikuttaa riittävän suuri aineistokoko tutkimuksen tarkoitukseen nähden (Kylmä & Juvakka 2007, 127-133). Opinnäytetyöhön analysoitiin 17 tutkimusta. Laaja ja aihetta hyvin kuvaava aineisto lisää opinnäytetyön pätevyyttä. Monissa analysoitavissa tutkimuksissa oli yhteneviä tuloksia, mikä lisää opinnäytetyön luotettavuutta.

Refleksiivisyys edellyttää tutkimuksen tekijöiden tietoisuutta omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekijöinä (Kylmä & Juvakka 2007, 129). Aihe oli kaikille opinnäytetyön kirjoittajille melko vieras, joten ennakko-oletuksia ei juurikaan ollut. Kuitenkin tutkimuksissa esiintyneitä nuorten toiveita oli helppo ymmärtää, sillä oma nuoruusaika oli kirjoittajilla vielä tuoreessa muistissa. Opinnäytetyön luotettavuutta heikentää tutkijoiden kokemattomuus aineiston analysoinnissa ja kirjallisuuskatsauksen teossa.

Hyvään tutkimuskäytäntöön ei kuulu vilppi (Hirsijärvi ym. 2007, 26). Opinnäytetyössä kunnioitettiin muita tutkijoita ja otettiin heidän työnsä ja saavutuksensa asianmukaisella tavalla huomioon viittauksilla tekstissä sekä lähdeluettelossa. Opinnäytetyö syötettiin Urkund-järjestelmään, jotta voitiin varmistua, ettei plagiointia ole tapahtunut. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimustiedon tulee olla avointa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2017). Tulokset raportoidaan Turun Ammattikorkeakoulun Salon yksikössä ja toimitetaan toimeksiantajalle sekä Theseus-palveluun.

Tutkimuksen luotettavuuteen on voinut myös vaikuttaa tutkijoiden rajallinen aika tutkimuksen tekoon. Tuloksia analysoitaessa ja niitä esitettäessä nuorten toiveet seksuaalikasvatuksesta esitettiin suuruusjärjestyksessä sen mukaan, miten monessa tutkimuksessa sama toive toistui. Luotettavuutta heikentää kuitenkin se, että esitetyt toiveet poimittiin samantarvoisesti kaikista tutkimuksista, sen sijaan että tutkimukset olisi priorisoitu esimerkiksi otoskokojen tai tutkijan pätevyyden mukaisesti. Tulosten luotettavuutta heikentää myös se, että analysoidessa nuorten toiveita seksuaalikasvatuksesta, tutkimuksien sisäisiä tärkeysjärjestyksiä toiveista ei pystytty täysin huomioimaan.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön kirjoittaminen oli antoisaa aikaa. Se oli monilta osin haastavaa, mutta palkitsi kirjoittajiaan tasaisin väliajoin. Yhteistyö toimi saumattomasti ja opinnäytetyö eteni tehokkaasti koko kevään ajan, jokaisen kirjoittajan löytäessä nopeasti omat vahvuutensa. Kirjallisuuskatsaukseen perehdyttiin tutkimusmenetelmänä ja opittiin kirjoittamaan tieteellistä tekstiä. Seksuaalikasvatuksen historiaan perehtyessä ymmärrettiin myös paremmin sen vaikutus seksuaaliterveyteen sekä nuorten tietoihin ja osaamiseen. Tulokset vastasivat odotuksia ja nuoret toivoivat paljon samoja asioita, kuin mitä olimme itsekkin seksuaalikasvatukselta toivoneet. Positiivisesti yllätti nuorten kiinnostus seksiä ja seksuaalisuutta kohtaan sekä heidän mielipiteidensä laaja kirjo.

Seksuaalikasvatuksella voidaan vaikuttaa nuorten seksuaaliterveyteen, ja nuorten tärkeiksi kokemat asiat tulisi käsitellä kattavasti seksuaaliopetuksessa (Kontula & Meriläinen 2007). Opinnäytetyöllä etsittiin vastausta kysymykseen ”Millaista seksuaalikasvatusta nuoret itse haluavat?”. Tuloksista käy ilmi nuorten toiveiden liittyvät seksuaalikasvatuksen sisältöön, seksuaalikasvatuksen kanavaan ja sen ominaisuuksiin, opetusmenetelmiin sekä oppimisympäristöön. Nuorten toiveet olivat hyvin pitkälti yhdenmukaisia Euroopan seksuaalikasvatuksen standardien kanssa.

Nuoret toivoivat seksuaalikasvatuksen sisällöksi esimerkiksi ihmissuhteita, ehkäisyä, seksiä ja seksuaalisuutta. Nuorille on murrosiässä tärkeää muodostaa suhteita ystäviin ja saman ikäisiin nuoriin (Aalberg & Siimes 2007). Nuoret olivat kiinnostuneita ihmissuhteista ja etenkin seurustelusuhteiden luomisesta. Nuorten seurustelusuhteet ovat yleistyneet ja muuttuneet hyväksyttävämmiksi (Kontula 2007), joten niitä tulisi myös käsitellä seksuaaliopetuksessa tarvittavalla kattavuudella. Ensimmäisessä seurustelusuhteessa monelle nuorelle on varmasti epäselvää, millainen on hyväksyttävää käytöstä ja millainen ei. Seksuaalikasvatuksessa voitaisiin käydä esimerkkitalantein läpi eri seurusteluun liittyviä tilanteita kuten seurustelun aloitusta, ensimmäistä seksuaalista kokemusta ja eroa.

Seksuaalioikeuksien mukaan nuorilla on oikeus tasavertaisiin suhteisiin ilman syrjimistä, pakottamista tai väkivaltaa (Immonen & Korhonen 2015). Viimeisimmässä kouluterveyskyselyssä vuodelta 2015 peruskoululaisista 9 % ja toisen asteen opiskelijoista 12 % oli kokenut seksuaalista väkivaltaa (THL 2015, Tilastotietoja suomalaisten terveydestä ja

hyvinvoinnista). Nuoret toivoivat tietoa väkivaltaisista parisuhteista ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Turvataidoille oli myös kysyntää. Parisuhteen pelisäännöt ja hyväksyttävä käytös ei ollut pojille täysin selvää (Aho ym. 2012), ja tytöt kokivat olevansa alempiarvoisessa asemassa painostuksen ja huorittelun vuoksi (Laakso 2008). Jokaisella nuorella on seksuaalioikeuksien mukaan oikeus myös suojella itseään ja tulla suojelluksi (Immonen & Korhonen 2015). Nuoret toivat selvästi ilmi haluaan oppia lisää oman koskemattomuutensa suojelusta. Positiivisen seksuaalikasvatuksen kautta nuoret oppivat arvostamaan itseään ja toisiaan.

Laadukkaalla seksuaalikasvatuksella nuoret oppivat suhtautumaan seksuaalisuuteen ja suhteisiin positiivisesti, kunnioittavasti ja vastuullisesti. Peruskoulun 8. ja 9.-luokkalaisista 18 % ja toisen asteen opiskelijoista keskimäärin 49% on ollut yhdynnässä. Kuitenkin ehkäisyä ei viimeisimmässä yhdynnässään käyttänyt 39 % ja 42 % kyseisistä nuorista. Ehkäisyä varmasti käsitellään seksuaalikasvatuksessa usein, mutta mahdollisesti aiheeseen tulisi perehtyä mielenkiintoisemmin ja monipuolisemmin. Nuoret haluavat tietoa erilaisista ehkäisyvalmisteista, ja ehkäisyyn liittyvistä harhaluuloista olisi hyvä keskustella avoimesti. Analysoitavista tutkimuksista kävi ilmi nuorten toivovan koulussa jaettavan kondomeja ilmaiseksi. Kouluterveyskyselyn mukaan kuitenkin vain puolelle oppilaista oli tarjottu ilmainen kondomi kuluvan lukuvuoden aikana ja kolme neljästä oli saanut sen käyttöön ohjausta. Suosituin ehkäisymenetelmä oli poikien mielestä kondomi ja tyttöjen mielestä ehkäisypillerit. (THL 2015, Kouluterveyskysely.)

Murrosikä on suurten muutosten aikaa, nuoren mielessä ja kehossa tapahtuu useita muutoksia samanaikaisesti. Murrosiässä moni nuori toivoo olevansa mahdollisimman samanlainen kuin ystävänsä ja nuoret antavat paljon arvoa muiden hyväksynnälle. (Aalberg & Siimes 2007.) Tuloksista kävi poikien pohtivan paljon penistään. He miettivät sen riittävyttä, oikeaa ulkonäköä, toimintaa ja kehitystä. Pienikin eroavaisuus omassa kehityksessä verrattuna keskiarvoihin huolestutti poikia. (Aho ym. 2012). Seksuaalikasvatuksessa tulisikin painottaa kaikissa yhteyksissä normaaliuden moninaisuutta keskiarvoihin vertaamisen sijaan. Tarvitaan tiettyjä mittareita, jotta voidaan verrata nuorten kehitystä ja ominaisuuksia esimerkiksi valtaväestöön ja aikaisempiin sukupolviin, mutta yhtä tärkeää on saada nuoret hyväksymään itsensä. Nuorille olisi hyvä painottaa, että kaikki keskiarvosta tai valtaväestön mielipiteestä poikkeava ei ole epänormaalia tai huolestuttavaa.

Nuorille on epäselvää, millaisia seksuaaliterveyteen liittyviä palveluita heille on tarjolla (Kolari 2007). Kouluterveydenhoitaja on nuorille tuttu, mutta ei valitettavasti aina tavoitettavissa, eikä voi auttaa nuoria kaikkien ongelmien kanssa. Kaikista asioista ei välttämättä myöskään haluta puhua tutun kouluterveydenhoitajan kanssa. Nuorille olisi tärkeää tietää, missä seksuaaliterveyspalvelut sijaitsevat, ja mitä ne pitävät sisällään (esim. Selkie ym. 2011). Suomessa 8. ja 9.-luokkalaisista sekä toisen asteen opiskelijoista noin 15 % koki seksuaaliterveyteen liittyvän ajan varaamisen terveydenhuollosta vaikeaksi (THL 2015, Kouluterveyskysely). Ruotsin nuorisovastaanottojen mallissa kaikki nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut on kerätty saman katon alle. Nuorisovastaanotolla on mahdollisuus tavata esimerkiksi sairaanhoitajaa, kättilöä, lääkäriä tai psykologia. (THL 2016, Edistä, ehkäise, vaikuta – Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020.) Tällainen malli saattaisi Suomessakin helpottaa seksuaaliterveyspalveluiden pariin hakeutumista. Tytöt olivat epävarmoja siitä, mitä gynekologin tarkastuksessa tapahtuu, ja olisivat kaivanneet siihen valmistautumisohjeita (esim. Rinkinen 2012, 98). Koulujen toteuttamat vierailut seksuaaliterveyspalveluita tarjoaviin yksiköihin saattaisivat helpottaa nuorten jännitystä ja palveluiden pariin hakeutumista, kun aihe on ajankohtainen. Vaihtoehtoisesti nuorille voitaisiin näyttää videoita siitä, mitä vastaanotolla tapahtuu, kun esimerkiksi nuori menee hakemaan ehkäisypillereitä.

Seksuaalikasvatuksen interaktiivisuuden avulla opetus saadaan kohdistettua erilaisiin nuoriin ja heidän oppimistapoihinsa (WHO 2010, 30-31). Myös opettajille suunnatussa Kosketus-materiaalissa kehoitetaan toteuttamaan seksuaalikasvatusta oppilaslähtöisesti (Liinamo ym. 2015). Kaikki nuoret eivät opi samalla tavalla, eikä sama tieto ole heille ajankohtaista. Passiivisen kuuntelun lisäksi nuoret hyötyvät aktiivisista opetusmenetelmistä; näytelmistä, teemapäivistä ja luokkatovereiden kanssa keskustelusta. Konkreettiset havainnollistamisvälineet olivat nuorille tärkeitä. Nuorten halu nähdä videoita aidosta yhdynnästä ja saada konkreettisesti käsiinsä erilaisia ehkäisylvälineitä kertoo tarpeesta saada opetusta, joka stimuloi aitoja tilanteita, jotka voisivat tapahtua nuorten elämässä tässä ja nyt. Murrosiässä olevien nuorten mielenkiintoa voi olla vaikeaa pitää yllä, ja siksi opetusmenetelmien pitäisikin olla vaihtelevia.

Oppimisympäristöstä oli esitetty vähiten toiveita. Voidaan kuitenkin ajatella nuorten ilmaisevan toiveitaan oppimisympäristöstä myös esimerkiksi seksuaalikasvatuksen kannaan liittyvissä toiveissa. Seksuaalikasvattajan toivottiin esimerkiksi olevan suvaitsevaan ja osaavan pitää kuria (esim. Laakso 2008), näin ollen voidaan ajatella nuorten näilläkin toiveilla ilmaisevan, että he haluavat oppimisympäristön, jossa kukaan ei tuomitse

heitä. Nuoret kokivat uhaksi seksuaalikasvattajan suunnalta tulevan tuomitsemisen ja ennakkoasenteet, kuten aborttivastaisuuden tai seksuaalisuudet epäerotisoinnin (esim. Allen 2008). Epävarmuutta aiheutti kuitenkin myös kavereiden ja ystävien silmissä tyhmiä kysymysten johdosta leimautuminen. Kaikkia asioita ei uskalleta kysyä tai ottaa puheeksi vastakkaisen sukupuolen edustajien ollessa paikalla. Pojat eivät halua näyttää tietämättömyyttään ja pelkäävät tulevansa nolatuksi (esim. Aho ym. 2012). Seksuaalikasvatuksen mukauttaminen sukupuolen mukaan helpottaisi tiettyjen aiheiden käsittelyä ja voisi olla apuna parantamaan poikien heikompaa tietämystä seksuaaliterveydestä. Vaikka juuri mitään aihetta ei voi jaotella vain tyttöjä tai vain poikia koskevaksi aiheeksi, voisi esimerkiksi kuukautisia tai siemensyöksyjä käsitellä osan ajasta vain tyttö- tai poikaryhmässä.

Nuorilla on internetin kautta kaikki maailman tieto saatavilla. Seksi ja seksuaalisuus kiinnostavat nuoria ja aiheista etsitään tietoa eri lähteistä. Seksuaalikasvatuksessa asioista pitää puhua niiden oikeilla nimillä (esim. Laakso 2008). Aihealueiden käsittelemättä jättäminen tai niiden kaunistelu ajaa nuoret hakemaan tietoa muista, mahdollisesti haitallisista lähteistä. Jokaisen nuoren kaikkia toiveita ei kuitenkaan pystytä seksuaalikasvatuksessa täyttämään, joten opettajien ja vanhempien tulisi tarjota nuorille kanavia, joista he voivat löytää luotettavaa tietoa seksuaaliterveydestä. Nuorille tarjotun seksuaalitiedon kanavan tulisi olla visuaalinen, informatiivinen ja nuorten ymmärtämällä kielellä kirjoitettu. Usein kysytyt kysymykset tai mahdollisuus lähettää ammatilliselle anonyymejä kysymyksiä antaisi nuorille mahdollisuuden saada luotettavaa tietoa koulun ja vanhempien toteuttaman seksuaalikasvatuksen rinnalle. Internetissä nuori voi myös kysyä sellaisia kysymyksiä, joille koululuokka on liian julkinen.

Nuorten seksuaalikasvatuksen tulisi olla ennen kaikkea tarvelähtöistä. Euroopan seksuaalikasvatuksen standardien mukaan nuoret pitäisi ottaa mukaan seksuaalikasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Tarvelähtöisyydellä ja seksuaalikasvatuksen oikea-aikaisuudella taataan jokaiselle nuorelle tarvittavat seksuaaliterveystiedot mielenkiintoisella tavalla. Opinnäytetyhömme pohjautuen olisi mahdollista tehdä toiminnallinen tutkimus ja järjestää valitussa koulussa seksuaaliterveyspäivä, jonka suunnittelussa nuoret saisivat olla mukana. Olisi mielenkiintoista tutkia, oppivatko seksuaalikasvatuksen suunnitteluun ja menetelmien valintaan osallistuvat nuoret paremmin seksuaalikasvatuksessa läpikäytäviä asioita, kuin ne oppilaat, jotka osallistuvat perinteiselle seksuaaliopetuksen tunnille. Poikien oppimista voi rajoittaa oletus siitä, että he tietävät jo tiettyjä asioita ja ovat seksuaalisesti aloitteellisia. Hyödyllistä voisi olla tutkia internetissä

tapahtuvan anonyymien opetuksen vaikutuksia poikien oppimiseen. EDDIS2- hankkeessa opinnäytetyötämme voidaan käyttää pohjana esimerkiksi erilaisten aihealueiden luomisessa.

LÄHTEET

Aalberg, V. & Siimes, M.A. 2007. Lapsesta aikuiseksi: nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki. Nemo.

Aldersson, P. 2000. Children as researchers: The effects of participation rights on research methodology. In: Christensen, P & James, A (toim.) Research with children: Perspectives and practices. Falmer Press, London. 241-257.

Allen, L. 2008. 'They Think You Shouldn't be Having Sex Anyway': Young People's Suggestions for Improving Sexuality Education Content. Sexualities. Vol 11. 573-594. Viitattu 8.7.2017 doi: 10.1177/1363460708089425.

Aho, T. ym. 2012. Mitä pojat todella haluavat tietää seksistä: tehoa poikien seksuaaliopetukseen (PoikaS-hanke). Osmo Kontula (toim.) Väestöliiton Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 55/2012. Helsinki: Väestöliitto. https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/971d6d8f837dd666ca0c6475b2306961/1493816710/application/pdf/3335068/PoikaS-raportti_web.pdf.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. 7.painos. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino.

Greenberg, J.S., Bruess, C.E. & Mullen, K.D. 1993. Sexuality: Insights and issues. Third edition. Dubuque: WCB Brown & Benchmark Publishers, 5-6.

Lindberg, E. 2017. EDDIS2. Summary of EDDIS project.

Hilton, G. 2007. Listening to the boys again: an exploration of what boys want to learn in sex education classes and how they want to be taught. Sex Education. Vol 7. 161-174. Viitattu 7.5.2017 doi: 10.1080/14681810701264508.

Hirsjärvi, S., Sarajärvi, P. & Remes, P. 2007. 13. osin uudistettu painos. Tutki ja kirjoita. Tampere: Kirjayhtymä.

HundrED 2017. Nuoret mukana seksuaalikasvatuksen suunnittelussa. Viitattu 16.3.2017 <https://hundred.org/fi/projects/nuoret-mukana-seksuaalikasvatuksen-suunnittelussa>.

Ilmonen, K. & Korhonen, E. 2015. Seksuaalioikeudet. Väestötietosarjan osa 28. Helsinki: Väestöliitto. Viitattu 7.3.2017 Luettavissa: http://www.vaestoliitto.fi/@Bin/5048510/va%CC%88esto%CC%88liitto_seksuaalioikeudet_web.pdf.

IPPF. 2010. IPPF framework for comprehensive sexuality education (CSE). Updated version. London: IPPF adolescents team.

Jalanko, H. 2017. Murrosiän viivästyminen pojalla. Lääkärikirja Duodecim. Viitattu 8.5.2017 http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00454.

Johnson, B. ym. 2016. "It's not all about sex": Young people's views about sexuality and relationships education. Report of Stage 1 of the Engaging Young People in Sexuality Education Research Project. Adelaide: University of South Australia. Viitattu 7.5.2017 http://www.youthsexuality.com.au/files/9814/5801/5069/It_is_not_all_about_sex_Research_Report_16.3.16.pdf.

Järvinen, H. 2013. Murrosiän alku ja nuoren mielenterveys. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Psykologian Pro Gradu –tutkielma. Viitattu 11.5.2017 <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/84352/gradu06551.pdf?sequence=1>.

Järvinen, S. 2007. Seksuaaliopetus yläkoulussa: mitä, milloin ja miten - Lukion 2. ja 3. luokan oppilaiden ajatuksia seksuaalisuudesta ja sen opetuksesta yläkoulussa. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitos. Pro Gradu- tutkielma. Viitattu 11.5.2017 https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/12292/URN_NBN_fi_jyu2007694.pdf?sequence=1.

Kankkunen, P & Vehviläinen-Julkunen, P. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOY.

Kolari, T. 2007. Nuorten kokemuksia kouluterveydenhoitajan toteuttamasta seksuaalikasvatuksesta. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro Gradu-tutkielma. Viitattu 7.5. 2017 <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/84352/gradu06551.pdf?sequence=1>.

Kontula, O. & Meriläinen, H. 2007. Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa. Helsinki: Väestöliitto. Viitattu 11.5.2017 <https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/c4dcf5ea9503ccc3a4b666d863d1a90d/1494504869/application/pdf/239651/Koulun%20seksikasvatus%20e-book.pdf>.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. 1. painos. Helsinki: Edita.

Laakso, S. 2008. 9.-luokkalaisten nuorten toiveita ja ehdotuksia koulun seksuaaliopetuksesta. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitos. Pro Gradu-tutkielma. Viitattu 11.5.2017 https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18530/URN_NBN_fi_jyu200801241094.pdf?sequence=1.

Laki perusopetuslain muuttamisesta 1.6.2001/453

Lewis-Barned, A. 2010. What do school children want from sex education? Journal of Family Planning and Reproductive Health Care. Vol 36. 93-96. Viitattu 7.5.2017 doi: 10.1783/147118910791069529.

Liinamo A., Jokinen M., Varstala S. & hankkeen työryhmä. 2015. Seksuaalikasvatuksen kehittämishanke. Viitattu 21.4.2017 <http://www.edu.fi/kosketus>.

Newby, K., Wallace, L., Dunn, O. & Brown, K. 2012. A survey of English teenagers' sexual experience and preferences for school-based sex education. Sex Education: Sexuality, Society and Learning. Vol 12. 231-251. Viitattu 7.5.2017 doi: 10.1080/14681811.2011.615582.

Nummelin, R. 2000. Seksuaalikasvatusmateriaalit – pääkaupunkiseutulaisten nuorten näkemyksiä ja kokemuksia. Tampereen yliopisto. Terveystieteen laitos. Akateeminen väitöskirja. Viitattu 7.5.2017 <http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/67057/951-44-4949-5.pdf?sequence=1>.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Vammala: Opetushallitus.

Perry, R., Kayekjian, R., Braun, R., Cantu, M., Sheoran, B. & Chung, P. 2012. Adolescents' Perspectives on the Use of a Text Messaging Service for Preventive Sexual Health Promotion. *Journal of Adolescent Health*. Vol 51. 220-225. Viitattu 8.5.2017 doi: 10.1016/j.jadohealth.2011.11.012.

Pirneskoski, P. 2013. Ammattiopiston opiskelijoiden kokemuksia terveydenhoitajan antamasta terveysterveystneuvonnasta. Tampereen ammattikorkeakoulu. Terveyden edistämisen koulutusohjelma. Opinnäytetyö YAMK. Viitattu 7.5.2017 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63769/Pirneskoski_Pia.pdf?sequence=1.

Rikoslaki 19.12.1889/39.

Rinkinen, T. 2012. Nuorten kysymyksiä seksuaaliterveydestä Väestöliiton internetpalvelussa. "Toivon että vastaat koska en uskalla kysyä keneltäkään muulta aikuiselta!!!". Helsinki: Väestöliitto ry.

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. Viitattu 11.5.2017 http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf.

Selkie, E., Benson, M. & Moreno, M. 2011. Adolescents' Views regarding Uses of Social Networking Websites and Text Messaging for Adolescent Sexual Health Education. *American Journal of Health Education*. Vol 42. 205-12. Viitattu 7.5.2017 <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ936500.pdf>.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

THL. 2014. Seksuaalikasvatus. Viitattu 14.3.2017 <https://www.thl.fi/fi/web/terveyden-edistaminen/toimijat/terveyden-edistaminen-eri-toimialoilla/terveyden-ja-hyvoinnin-edistaminen-ammattillisessa-koulutuksessa/seksuaaliterveys/seksuaalikasvatus>.

THL. 2015. Kouluterveyskysely. Viitattu 8.5.2017 Seksuaaliterveyteen liittyvät taulukot vuosilta 2000/2001 - 2015 (xls 242 kt).

THL. 2015. Tartuntataudit Suomessa 2015. Viitattu 11.5.2017 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130697/THL_Raportti_%2010_2016_korjattu_WEB_14.9.16.pdf?sequence=1.

THL. 2015. Tilastotietoja suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista. Viitattu 31.3.2017 <https://www.sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=szY1tzbSs7T28AJSpG=&re-gion=s07MBAA=&year=sy4rt87W0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f>.

THL. 2016. Edistä, ehkäise, vaikuta – Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimitaohjelma 2014–2020. Klemetti, R. & Raussi-Lehto, E. Helsinki: Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos. Opas 33/2014. Viitattu 7.5.2017 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3.

THL. 2016. Perinataalitalasto –synnyttäjät, synnytykset ja vastasyntyneet 2015. Viitattu 21.3.2017 <https://www.thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/seksuaali-ja-lisaantymisterveys/synnyttajat-synnytykset-ja-vastasyntyneet/perinataalitalasto-synnyttajat-synnytykset-ja-vastasyntyneet>.

THL. 2016. Raskaudenkeskeytykset 2015. Viitattu. 21.3.2017 <https://www.thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/seksuaali-ja-lisaantymisterveys/raskaudenkeskeytykset/raskaudenkeskeytykset>.

THL. 2017. Kouluterveyskysely. Viitattu 21.4.2017 <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely>.

THL. 2017. Seksuaaliterveys. Viitattu 31.3.2017 https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely/tulokset/tulokset-aiheittain/seksuaaliterveys#sukupuoliyhdyntassa_olleet.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. 6. Uudistettu laitos. Laadullinen tutkimus ja sisälönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turnbull, T., van Schaik, P. & van Wersch, A. 2010. Adolescents' preferences regarding sex education and relationship education. *Health Education Journal*. Vol 69. 277-286. Viitattu 8.7.2017 doi: 10.1177/0017896910369412.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2017. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 9.5.2017 <http://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto>.

Väestöliitto. 2016. Kekkonen, J & Reyes, M. (toim.). Pakko kysyä – Ohjeita seksiin, kasvuun ja seurusteluun Poikien Puhelimesta. Helsinki: Väestöliitto. Viitattu 7.5.2017 <http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/626181c68eb2316906e71a200c1d2b1b/1494351422/application/pdf/6057241/Pakko%20kysyä%20-%20ohjeita%20seksiin,%20kasvuun%20ja%20seurusteluun%20Poikien%20Puhelimesta%20-%20Kekkonen,%20Reyes%20toim.%202016.pdf>.

Walker, G., Thomson, E. & Mearns, C. 2011. The sex factor—listening and responding to young people's sexual health needs. *International Journal of Health Promotion and Education*. Vol 49. 146-150. Viitattu 7.5.2017 doi: 10.1080/14635240.2011.10708222.

WHO. 2010. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa: suuntaviivat poliittisille päättäjille, opetus- ja terveydenhoitoalan viranomaisille ja asiantuntijoille. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 11.5.2017 <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085324>.

Willoughby, J. & Jackson, K. 2013. "Can You Get Pregnant When U R in the Pool?": Young People's Information Seeking from a Sexual Health Text Line. *Sex Education: Sexuality, Society and Learning*. Vol 13. 96-106. Viitattu 7.5.2017 doi: 10.1080/14681811.2012.677746.

World association for sexual health. 2014. Seksuaalioikeuksien julistus. Viitattu 8.5.2017. <http://www.worldsexology.org/wp-content/uploads/2013/08/DSR-Finish.pdf>.

Toimeksiantosopimus

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

1

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSiantosopimus

1. Osapuolet

Opiskelija

Nimi: Emmi Rantanen	S-posti: emmi.rantanen@edu.turkuamk.fi
Osoite: [REDACTED]	Puhelin: [REDACTED]
Koulutus: Hoitotyön ko.	

Nimi: Carolín Väkiparta	S-posti: carolin.vakiparta@edu.turkuamk.fi
Osoite: [REDACTED] Turku	Puhelin: [REDACTED]
Koulutus: Hoitotyön ko.	

Nimi: Matias Raiko	S-posti: matias.raiko@edu.turkuamk.fi
Osoite: [REDACTED]	Puhelin: [REDACTED]
Koulutus: Hoitotyön ko.	

Toimeksiantaja

Yhteyshenkilön nimi: Marjale Von Schantz	Organisaatio: Turun AMK
Osoite: Ruiskatu 8, 20720	
S-posti: marjale.vonschantz@turkuamk.fi	Puhelin: 0449075460

Turun ammattikorkeakoulu Oy
Joukahaisenkatu 3 A
20520 Turku
puh. (02) 263 350
www.turkuamk.fi

Y-tunnus
2528160-3

Turun ammattikorkeakoulu Oy

Yhteyshenkilö/ohjaaja: Tiina Pelander	Puhelin: 0449075486
S-posti: tiina.pelander@turkuamk.fi	

2. Ohjaus ja vastuut

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Turun ammattikorkeakoulu vastaa opinnäytetyön ohjauksesta ja arvioinnista oppimistehtävänä. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemiseen tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta.

3. Oikeudet

Opinnäytetyön tekijänoikeus kuuluu sen tekijälle eli opiskelijalle. Jos ohjaajan osuus opinnäytetyön tulosten aikaansaamiseksi on ollut poikkeuksellisesti niin luova ja omaperäinen, että se on tekijänoikeudellisesti suojattu muodostamatta kuitenkaan opiskelijan työstä erotettavissa olevaa itsenäistä osaa, on opiskelijalla ja ohjaajalla teokseen yhteinen tekijänoikeus, jonka ehdoista asianomaiset sopivat tarvittaessa erikseen. Muiden immateriaalioikeuksien osalta noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa, kyseistä oikeutta koskevaa lainsäädäntöä.

4. Työsuhde ja kustannukset

Mahdollisesta työsuhteesta, työstä maksettavasta palkkiosta ja työstä (opinnäytetyöstä) mahdollisista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta toimeksiantaja, opinnäytetyön tekijä ja ammattikorkeakoulu sopivat erikseen.

5. Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opiskelija laatii Turun ammattikorkeakoulun ohjeen mukaisen dokumentaation opinnäytetyöstä, josta hän luovuttaa toimeksiantajalle ja toimittaa kansitettuna kirjaston lainakokoelmaan tai Open Access -julkaisuna Theseus-tietokantaan.

Opiskelija laatii opinnäytetyön julkistettavan aineiston siten, ettei se sisällä toimeksiantajan liike-ammattisalaisuuksia eikä mahdollisia muita salassa pidettäväksi sovittuja tietoja tai aineistoja, eikä myöskään julkisuuslaissa (laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999) salassa pidettäviä määrättyjä tietoja. Edellä tarkoitetut tiedot ja aineisto jätetään työn tausta-aineistoon. Opinnäytetyön arvioinnissa otetaan huomioon sekä julkistettava että salassa pidettävä osa.

☐ Tämän sopimuksen osana noudatetaan Turun AMK:n opinnäytetyön toimeksiantosopimuksen salassapitoehtoja. (Rasti ruutuun, mikäli salassapitoehtojen noudattamisesta sovitaan.) Salassapitoehtoja sovelletaan niiden edellyttämässä salassapitovelvollisuudessa voimassa olevia 15 vuotta toimeksiantosopimuksen

TURKU AMKTURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

3

Opiskelija toimittaa toimeksiantajan yhteyshenkilölle julkistettavan opinnäytetyön tutustumista ja lausunnon antamista varten viimeistään 14 päivää ennen aiottua työn julkistamisajankohtaa. Toimeksiantaja toimittaa opiskelijalle lausunnon opinnäytetyöstä ennen sen ilmoitettua julkistamisajankohtaa ja määrittelee lausunnossaan tarvittaessa työhön mahdollisesti sisältyvät julkistamatta jätettävät tiedot ja aineistot.

Ellei toimeksiantaja toimita opiskelijalle lausuntoa ennen ilmoitettua julkistamisajankohtaa tai ei lausunnossaan esitä luottamuksellisuuden vuoksi poistettavaksi tietoja opinnäytetyön julkistettavaksi aiotusta aineistosta, katsotaan toimeksiantajan hyväksyneen opinnäytetyön julkistamisen opiskelijan sille toimittamassa muodossa.

☒ Opinnäytetyö on julkistettavissa kokonaisuudessaan. Se ei sisällä luottamuksellista tietoa. (Rasti ruutuun, mikäli asia on tiedossa jo toimeksiantovaiheessa.)

Opinnäytetyön aihe: Nuorten toiveita seksuaalikasvatuksesta

Seuraavia opinnäytetyön sisältämiä aineistoja ja tietoja ei julkisteta:

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

6. Sopimuksen voimassaolo ja allekirjoitukset

Tämän sopimuksen osapuolina allekirjoittaneet hyväksyvät edellä esitetyt ehdot ja sitoutuvat toimimaan opinnäytetyön toteutuksessa niiden mukaisesti. Tämän sopimuksen allekirjoituksin Turun ammattikorkeakoulu Oy hyväksyy edellä yksilöidyn opinnäytetyön aiheen. Tämä sopimus astuu voimaan, kun kaikki osapuolet ovat sen allekirjoittaneet, ja voimassaolo lakkaa automaattisesti kolmen (3) vuoden kuluttua voimaan astumisesta tai sitä ennen opinnäytetyön valmistuttua.

31.3.17 (pp.kk.vvvv)
(Paikka)
Toimeksiantajaorganisaatio
TURUN AMK
Hyale m
Nimen selvennys/ titteli

Turku 21.3.17 (pp.kk.vvvv)
(Paikka)
Opiskelija Carolyn Väkiparta
CAROLIN VÄKIPARTA
Nimen selvennys, opiskelija

31.3.17 (pp.kk.vvvv)
(Paikka)
Turun ammattikorkeakoulu Oy
Hyale m
Nimen selvennys, KT-päällikkö/KT-päällikön
valtuuttamana Koulu-Rait
M.V. SUHANTZ

Turku 21.3.17 (pp.kk.vvvv)
(Paikka)
Emmi Rantanen
Nimen selvennys, opiskelija

Turku 21.3.2017 (pp.kk.vvvv)
(Paikka)
Matias Raiko
Nimen selvennys opiskelija

LIITTEET

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTOSOPIMUKSEN SALASSAPITOEHDOT

1. Nämä ehdot on tarkoitettu sovellettavaksi osana Turun AMK:n opinnäytetyön toimeksiantosopimusta ja ovat sellaisenaan pätevät vain osapuolten sovittua toimeksiantosopimuksessa niiden soveltamisesta.
2. Luottamuksellista tietoa on kaikki sellainen luovuttavan osapuolen kohdassa 4 kuvatussa tarkoituksessa toiselle osapuolelle luovuttama informaatio ja muu aineisto, joka koskee esimerkiksi luovuttajan liike- tai ammattisalaisuuksia, teknisiä salaisuuksia tai kaupallisia tai rahoitustietoja ja jotka luovuttaja on merkinnyt luottamuksellisiksi.
3. Mikäli luottamuksellista tietoa luovutetaan suullisesti, on tiedon luovuttajan huomautettava vastaanottajalle tiedon luottamuksellisuudesta sitä luovutettaessa ja vahvistettava kirjallisesti tiedon luottamuksellisuus seitsemän (7) vuorokauden kuluessa suullisen tiedon antamisesta. Muussa tapauksessa suullisesti annettua tietoa ei katsota luottamukselliseksi.
4. Osapuolet luovuttavat luottamuksellista tietoa toiselle osapuolelle vain opinnäytetyön laatimisen, tekemisen tai muunlaisen aikaansaamisen tarkoituksessa.
5. Luottamuksellista tietoa vastaanottava osapuoli sitoutuu pitämään luovuttavalta osapuolelta saamansa luottamuksellisen tiedon salassa ja olemaan luovuttamatta ja paljastamatta sitä kolmannelle osapuolelle ilman luovuttajan kirjallista lupaa ja käyttämään sitä vain opinnäytetyön toteuttamis- tai ohjaamistarkoitukseen.
6. Turun AMK:lla ja opiskelijalla on oikeus edellä kohdassa 5 todetun estämättä luovuttaa toimeksiantajan luottamuksellista tietoa opinnäytetyön ohjaukseen osallistuvalla opettajalla ilmoitettuaan tälle tiedon olevan salassa pidettävää.
7. Salassapitovelvollisuus ei koske aineistoa ja informaatiota,
 - a) joka on yleisesti saatavilla tai muuten julkista tai tulee julkiseksi salassa pidettävän tiedon luovuttamisen jälkeen,
 - b) joka oli oikeutetusti tiedonsaajan hallussa ennen tiedon luovuttamista,
 - c) jonka tiedonsaaja on kehittänyt itsenäisesti tai yhdessä kolmannen kanssa,
 - d) joka tiedonsaajan on luovutettava lain, tuomioistuimen päätöksen tai viranomaisen antaman määräyksen mukaisesti.

Analysoidut tutkimukset

Tekijät, vuosi ja maa	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusjoukko	Keskeiset tulokset
Aho, Anttila, Kekkonen & Kontula 2012 Suomi	Pojille suunnatun seksuaaliopetuksen parantaminen ja sen vaikuttavuuden parantaminen.	Tutkimusjoukkona kaikilla tutkijoilla nuoret pojat, pääosin yläkouluikäiset n=92 Yksilö/ryhmähaastattelu n=520 Nettipalveluun lähetetyt kirjeet n=53 Temaattinen kirjoittaminen n=195 Internetkysely n=42500 Poikien puhelin	Poikien suhtautuminen opetukseen on vahvasti kytköksissä ilmapiiriin, jonka jälkeen vasta sisältöön. Omiin kokemuksiin perustuva tieto koetaan merkittävämpänä kuin oppitunnilla esitetty teorialtieto.
Allen 2008 Uusi-Seelanti	Kartoittaa millaista seksuaalikasvatuksen sisältöä nuoret pitävät tärkeänä.	16-19 -vuotiaita nuoria n=1180 Kyselylomake n= 78 Ryhmähaastattelu	Oppilaat halusivat tietää lisää nautinnosta, abortista ja teinivanhemmuudesta, tunteista, parisuhteista ja eroamisesta.
Brown, Sorenson & Hildebrand 2012 Australia	Selvittää etenkin ei-koulussa olevien ja marginaaliryhmiin kuuluvien nuorten toiveita seksuaalikasvatuksesta ja sen opetusmetodeista.	15-19 -vuotiaita nuoria n=88 Workshopit; valokuvaus, draama, roolipelit ja keskustelu	Nuorilla halu oppia heitä muutamaa vuotta vanhemmilta kavereilta. Kokemus pohjaista opetusta.
Hilton 2007 Iso-Britannia	Selvittää mitä poikien mielestä pitäisi opettaa seksuaalikasvatustunneilla, millä menetelmillä heitä tulisi opettaa, tulisiko poikia ja tyttöjä opettaa erikseen ja vaikuttaako kavereiden painostus siihen miten pojat vastaanottavat seksuaaliopetusta.	16-17 -vuotiaita poikia. n= 307 Kyselylomake + vapaaehtoisten ryhmähaastattelu (3x8)	Pojat halusivat enemmän tietoa tunteista, eri tekniikoista, sukupuolitaudeista, tyttöjen näkökulmista ja pornosta. Pojat toivovat myös pienempiä ryhmiä ja aktiivisia opetusmetodeja.

Johnson, Harrison, Ollis, Flentje, Arnold & Bartholomaeus 2016 Australia	Tavoitteena saada vastaus kahteen tutkimuskysymykseen jotka olivat: " What are young people's views on school-based sexuality and relationships education?" Ja: " In what ways could sexuality and relationships education be improved?"	Australialaisia 13-16 -vuotiaita lukiolaisia n= 2325 Internetkysely	Koulun seksuaalikasvatusta pidettiin yleisesti luotettavana informaation lähteenä nuorten joukossa. Parannusehdotuksia kasvatukseen oli mm. Vähemmän toistoa ihmisen seksuaalisuuden biologisesta näkökulmasta, enemmän tietoa parisuhdeväkivallasta, intiimiydestä, seksuaalisesta nautinnosta sekä rakkaudesta
Järvinen 2007 Suomi	Tarkoituksena selvittää mitä lukion oppilaiden mielestä pitäisi opettaa yläasteen seksuaalioppitunneilla ja millaisia menetelmiä opetuksessa pitäisi käyttää.	Lukion toisen ja kolmannen luokan oppilaita n=57 Kyselylomake	Seksuaaliopetuksen tulisi jatkua koko yläasteen ajan syventyen luokka-asteittain. Tärkeiksi aiheiksi koettiin murrosikä, ehkäisy, seksuaalisuus ja arvot sekä oikeudet. Opetusmenetelmien toivottiin olevan monipuolisia.
Kolari 2007 Suomi	Tarkoituksena kuvata nuorten kokemuksia ja kehittämisehdotuksia kouluterveydenhoitajan antamasta seksuaalikasvatuksesta sekä mikä on nuoren lähiympäristön osuus seksuaalikasvatuksessa.	Yli 18-vuotiaat toisen asteen oppilaat n= 40 Esseekirjoitelma n=5 Kirjoitelman kirjoittaneista ryhmähaastattelu	Terveystieteiden tulee olla ammattitaitoinen ja ottaa aktiivisesti esiin seksuaalisuuteen liittyvät asiat.
Laakso 2008 Suomi	Selvittää millaisia seksuaaliopetukseen liittyviä toiveita ja ehdotuksia 9.-luokkalaisilla nuorilla on liittyen seksuaaliopetuksen sisältöihin, opetusmenetelmiin ja opetusta antavaan opettajaan.	9. luokan oppilaat n=15 Ryhmähaastattelu	Seksuaaliopetuksen tulisi jatkua koko yläasteen ajan syventyen luokka-asteittain. Tärkeiksi aiheiksi koettiin murrosikä, ehkäisy, sukupuolitaudit ja tunteet. Nuorten kokemusmaailman huomioon ottaminen. Opetusmenetelmien toivottiin olevan monipuolisia ja aineistojen nykyaikaisia.

Lewis-Barned 2010 Iso-Britannia	Selvittää nuorten mielipiteitä aikaisemmasta seksuaaliopetuksesta jotta seksuaalikasvatusta voidaan parantaa. Osa Peer led sexual education -projektia	13 -vuotiaita nuoria n=88 Kyselylomake	Suurin osa oppilaista piti lääketieteen opiskelijoiden antamasta seksuaalikasvatusta enemmän kuin opettajan antamasta. Opetuksen kehityskohteiksi nousivat interaktiivinen opetus sekä keskustelut.
Newby, Wallace, Dunn & Brown 2012 Iso-Britannia	Tavoitteena saada dataa heteroseksuaalisten nuorten seksuaalisesta riskikäyttäytymisestä ja toivottuja seksuaalikasvatuksen sisältöjä, opetusmenetelmiä ja lähteitä	13-17 -vuotiaita nuoria n=3334 Kyselylomake	Suosituimpia seksuaalikasvatuksenlähteitä olivat koulu, kaverit, vanhemmat ja TV. Toivottuja menetelmiä olivat videot, ryhmäkeskustelut, pienryhmätyöt ja tietovisat. Sisällöksi toivottiin seksitauteja, seurustelusuhteita, ehkäisyä ja seksuaalista väkivaltaa.
Perry, Kayekjian, Braun, Cantu, Sheoran & Chung 2011 Yhdysvallat	Ymmärtää nuorten näkökulma tekstiviestipalveluiden käytöstä ennaltaehkäisevässä seksuaalikasvatuksessa	15-20 -vuotiaita nuoria n=26 Ryhmäkeskustelu	Nuoret pitivät palvelusta jossa he saavat yhden seksuaaliterveyteen liittyvän tekstiviestin viikossa. Viestit olivat nuorten mielestä informatiivisia ja yksinkertaisia. Hyvä kanava sensitiivisten terveysasioiden käsittelyyn.
Pirneskoski 2013 Suomi	Tarkoituksena selvittää ammattiopiston opiskelijoiden kokemuksia terveydenhoitajan antamasta terveysneuvonnasta	Toisen asteen opiskelijoita. n=33 Ryhmähaastattelu	Opetuksen tulee olla tarvelähtöistä sekä tiedon ajantasaista ja oikea-aikaista.
Rinkinen 2012 Suomi	Tarkoituksena on kuvata seksuaaliterveyteen liittyviä nuorten kysymyksiä Väestöliiton Internetpalvelussa.	11-17 -vuotiaita nuoria. n=1015 (internetpalvelussa lähetettyä viestiä)	Kysymyksiä tullut aiheista seksuaalinen toiminta, mieheksi ja naiseksi kasvaminen, raskaus, seksitaudit, nuorten seurustelu ja seksuaalisuus terveystarkastuksissa.

Selkie, Benson & Moreno 2011 Yhdysvallat	Selvittää miten nuoret haluaisivat käyttää teknologiaa hyödyksi seksuaalikasvatuksen opetuksessa	14-19 -vuotiaita nuoria. n= 29 5 hengen ryhmähaastatteluita	Nuoret toivovat seksuaalikasvatuksen lähteen olevan helposti saatavilla ja luotettava.
Turnbull, Van Schaik & Van Wersch 2010 Iso-Britannia	Tutkia nuorten havaintoja seksuaalikasvatuksen laadusta sekä kartoittaa mistä lähteestä nuoret haluavat seksuaaliopetusta.	13-14 -vuotiaita nuoria. n=759 Kyselylomake	Seksuaalikasvatuksen lähteenä hyvänä pidettiin alan ammattilaista, perhettä, ystäviä ja mediaa. Tulokset vaihtelivat sukupuolen ja koulun mukaan.
Walker, Thomson & Mearns 2011 Iso-Britannia	Kerätä yhteen Skotlantilaisten nuorten toiveita sekä tunnistaa puutteet seksuaalikasvatuksessa.	11-18 -vuotiaita nuoria. n=156 Työpaja	Seksuaalikasvatuksen tulisi olla yhtenäistä ja sitä tulisi olla enemmän. Median antamaa kuvaa seksuaalisuudesta tulisi korjata koulun seksuaaliopetuksessa.
Willoughby & Jackson 2013 Yhdysvallat	Analysoida nuorten tekstiviestipalveluun lähettämiä kysymyksiä seksuaaliterveydestä.	Nuoret. n=1351 Tekstiviestipalvelu (tekstiviestipalveluun lähettyä kysymystä)	Eniten kysymyksiä esitettiin seuraavista aihealueista: seksuaalinen toiminta, suunnittelematon raskaus, ehkäisy, fyysinen ja seksuaalinen kehittyminen, seksitaudit.